

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské kombinované studium
2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Milan Schlauch

Profesní vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru
České republiky a jednotek sboru dobrovolných hasičů

Praha 2012

**Vedoucí bakalářské práce:
Doc. JUDr. Zdeněk Brynda CSc.**

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined Studies
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Milan Schlauch

Professional education of members of Fire Rescue Services of the
Czech Republic and municipal units of voluntary firefighters

Prague 2012

**The bachelor thesis work supervisor:
Doc. JUDr. Zdeněk Brynda CSc.**

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

Ve Stráži pod Ralskem dne

Milan Schlauch

Poděkování

Chtěl bych poděkovat Doc. JUDr. Zdeňkovi Bryndovi CSc. za cenné rady, inspiraci a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Dále bych chtěl poděkovat plk. Mgr. Vladimíru Formánkovi, řediteli územního odboru Česká Lípa, Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje, mjr. Ing. Ondřeji Zmrhalovi, vedoucímu odd. stavební prevence Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje a Pavlu Vnoučkovi, veliteli JSDH Stráž pod Ralskem za rady, informace a podklady, které mi dali k dispozici.

Na závěr bych chtěl poděkovat své manželce a synovi za bezednou trpělivost a podporu, které mi po celou dobu poskytovali.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá porovnáním systému profesního vzdělávání hasičů v dobrovolných a v profesionálních jednotkách požární ochrany. Rozebírá členění jednotek, jejich úkolů a úkolů jejich členů. Detailně se zabývá rozsahem znalostí a časovou dotací odborných příprav porovnávaných jednotek a jejich vlivem na rozvoj osobnosti. Dále ozřejmuje rizika, která hrozí hasičů při vykonávání jejich povinností.

V závěrečné části se bakalářská práce zabývá porovnáním poznatků z osobních prohlídek zázemí a vybavenosti porovnávaných jednotek pro údržbu a obnovu akceschopnosti dýchací techniky a porovnáním praktického výcviku nositelů dýchací techniky ve dvou různých polygonech, které využívají jednotky požární ochrany v Libereckém kraji.

Klíčové pojmy

Celoživotní vzdělávání, hasič, hasičský záchranný sbor, jednotka požární ochrany, jednotka sboru dobrovolných hasičů, modulový systém, pravidelná odborná příprava, profesní vzdělávání, vstupní příprava příslušníka, základní odborná příprava, základní odborná způsobilost, zákon o požární ochraně.

Annotation

Bachelor thesis looks at the comparison of professional educational system of firefighters in voluntary and professional fire rescue units. It examines units divisions, their duties and duties of their members. It focuses in detail on the extend of knowledge and time scale of technical training of compared units and their influence on one's personality. Furthermore, it clarifies risks of firefighters which can arise during performance of firefighting duties.

In the final part bachelor thesis addresses the comparison of findings from personal examination of the environment and facilities of compared units for maintainance and restoration ability of respiratory technique and practical training of respiratory technique holders in two separate polygons which are taking advantage of fire rescue service units in Liberecky kraj.

Key words

Lifelong learning, firefighter, fire rescue service, fire rescue service units, municipal unit of voluntary firefighters, modul system, regular technical training, professional education, entry member training, fundamental technical training, fundamental technical qualification, fire rescue service legislation.

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	
1. Hasičská činnost – kdo je hasič	9
2. Legislativní vymezení činnosti	11
2.1. Organizace a zřizování jednotek požární ochrany.....	11
2.2. Základní rozdělení jednotek požární ochrany.....	13
2.3. Činnosti dané legislativou na úseku požární ochrany.....	15
2.4. Podmínky pro vykonávání činnosti hasiče	17
2.5. Rozsah odborné přípravy – druhy vzdělávání	21
2.6. Rozložení pravomocí a úkolů jednotlivých členů výjezdového družstva.....	39
2.7. Technické zázemí pro rozšiřování odborné přípravy	40
3. Vliv odborné přípravy a činnosti hasiče na osobnost jedince.....	41
3.1. Rozšiřování kvalifikace hasičů	41
3.2. Specifika zásahů	42
3.3. Faktory ovlivňující záchranné práce	44
3.4. Možnost uplatnění příslušníků HZS po ukončení činnosti.....	45
PRAKTICKÁ ČÁST	
4. Cíl praktické části	46
4.1. Typy izolačních dýchacích přístrojů u porovnávaných jednotek PO	47
4.2. Údržba a příprava IDP k dalšímu použití	50
4.3. Pravidelný výcvik hasičů – nositelů dýchací techniky	56
ZÁVĚR	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	66
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	68
SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

Hasiči, lidé, se kterými se občas všichni setkáváme při jejich práci. Ať už je to na silnici, kdy kolem nás projede houkající hasičská cisterna, nebo při jiném zásahu, kde hasí požár, rozřezávají spadlý strom, nebo likvidují vyteklý olej na toku řeky. Často také při vysílání komerční televize, která informuje o rozsáhlém požáru skládky. Zde všude najdeme lidi, pro které být hasičem je povoláním, koníčkem, ale hlavně posláním.

Tato práce si klade za cíl seznámit laickou veřejnost s činností hasiče, s tím, kdo hasič je, kde svou činnost vykonává, jaké má podmínky pro její výkon, podle čeho jedná, co vše musí absolvovat a jakými se řídí pravidly pro to, aby mohl pomáhat druhým.

Práce bude členěna na dva základní oddíly, na teoretickou část, ve které si dáváme za úkol seznámit veřejnost s tím, jak a na základě kterých předpisů vznikají a fungují jednotky požární ochrany a jejich členové. Následně v práci budeme porovnávat rozsah odborné přípravy příslušníků profesionální jednotky Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje, územního odboru Česká Lípa (JPO I) a jednotky sboru dobrovolných hasičů města Stráže pod Ralskem (JPO III/II) zejména v kapitolách, které jsou věnované andragogickému oboru, který lze klasifikovat jako profesní, resp. celoživotní vzdělávání - základní odborné přípravě, vstupní přípravě příslušníka HZS a pravidelné odborné přípravě.

Praktická část je věnována průběhu činností a výcviku hasičů obou jednotek na úseku jedné ze speciálních služeb – chemické službě.

Zvoleným tématem se snažím úmyslně srovnat obsah vzdělávání pro dvě rozdílné jednotky, s rozdílnou územní působností, s rozdílným přístupem k problematice a s rozdílnými podmínkami k fungování z důvodu, že často provádějí likvidaci některých mimořádných událostí společně.

1. Hasičská činnost – kdo je hasič

V dnešní době existuje několik možností působení v oblasti hasičských jednotek:

Pravděpodobně nejjednodušší možností, je stát se členem některého hasičského sdružení – Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jen SH ČMS, nebo též „Sdružení“), České hasičské jednoty, Moravské hasičské jednoty. Jedná se o občanské sdružení, která působí na úseku požární ochrany. Tato sdružení se zabývají především organizací mládeže, pořádáním soutěží, plesů, preventivně-výchovnou činností a v neposlední řadě též připravuje členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce (dále též JSDHO, případně „jednotka“). Členem sdružení se může stát osoba starší šesti let. Od tohoto věku do osmnácti let je řádný člen se souhlasem zákonného zástupce tzv. mladý hasič. Hasičem se stane fyzická osoba starší osmnácti let¹. Mladí hasiči se účastní soutěží, učí se otázky prevence, utužují fyzickou kondici atd., v případě fungující spolupráce mezi sdružením a jednotkou se mohou od šestnácti let zapojovat do akcí činných hasičů.

Druhou možností, je stát se členem již zmiňované jednotky sboru dobrovolných hasičů obce či podniku pokud jednotku má. Jednotku sboru dobrovolných hasičů podle §68 zákona č.133/1985 Sb. O požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, zřizuje obec či podnik. Členem jednotky se může stát fyzická osoba starší osmnácti let, která projde prohlídkou zdravotní způsobilosti a má uzavřenou dohodu o provádění činnosti se zřizovatelem jednotky. Zpravidla v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce působí zároveň členové místní organizace sdružení hasičů, toto ovšem není podmínkou.

Třetí možností, je stát se hasičem z povolání. *„Do služebního poměru může být přijat občan České republiky, který:*

- *je starší 18 let*
- *je bezúhonný a plně způsobilý k právním úkonům*
- *splňuje podmínky stanovené pro výkon obsazovaného služebního místa, zejména:*

¹ Stanovy Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Klatovy: 3.7.2005 v platném znění

- *stupeň vzdělání - minimálně střední s maturitní zkouškou*
 - *obor nebo zaměření vzdělání (pokud je stanoven)*
 - *další odborné a jiné zvláštní požadavky (pokud jsou stanoveny)*
- *je fyzicky, zdravotně a osobnostně způsobilý k výkonu služby*
 - *je oprávněný seznamovat se s utajovanými informacemi podle zvláštního právního předpisu, má-li být ustanoven na služební místo, pro které se tato způsobilost vyžaduje*
 - *není členem politické strany nebo politického hnutí*
 - *nevykonává živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost*
 - *písemně požádal o přijetí do služebního poměru a úspěšně absolvoval přijímací řízení.*²

Za hasiče budeme pro účely zpracování této práce považovat fyzickou osobu, která se aktivně podílí na zdolávání mimořádných událostí, případně na jejich likvidaci a odstraňování jejích následků. Tato osoba je buď příslušníkem Hasičského záchranného sboru České republiky (dále též „HZS“, nebo „HZS ČR“) zařazená na úseku integrovaného záchranného sboru pro plnění úkolů v jednotce požární ochrany (dále též „JPO“ nebo též „jednotka PO“) nebo zaměstnanec podniku organizačně začleněný do HZS podniku na výkonu služby v jednotce PO nebo člen jednotky sboru dobrovolných hasičů obce nebo podniku. Za hasiče je dále možné považovat příslušníka Armády ČR organizačně zařazeného k výkonu v jednotce PO.

² *Hasičský záchranný sbor ČR* [online]. Praha: 2010 [cit. 2011-12-30]. Dostupný na WWW: <www.hzscr.cz>

2. Legislativní vymezení činnosti

2.1. Organizace a zřizování jednotek požární ochrany

Jednotku požární ochrany tvoří požární technika, věcné prostředky požární ochrany a především její členové v případě jednotek sborů dobrovolných hasičů a příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky v případě sborů profesionálních hasičů. Za požární techniku označujeme především požární automobily, zejména cisternové automobilové stříkačky, další technické, dopravní, velitelské a jiné pomocné automobily. Věcné prostředky požární ochrany jsou veškeré nástroje, které hasiči používají ke své práci.

Způsob zřizování jednotek je ošetřen zákony a vyhláškami. Jednotkami podle těchto prováděcích předpisů jsou:

- Jednotka hasičského záchranného sboru kraje:
je tvořena příslušníky hasičského záchranného sboru. Jednotky jsou umístěny na stanicích, jejichž rozmístění, předurčenost a početní stav určuje generální ředitelství HZS ČR.
- Jednotka hasičského záchranného sboru podniku:
je tvořena zaměstnanci právnické osoby, nebo fyzické osoby podnikající, kteří mají činnost v jednotce jako své zaměstnání. U podniků může HZS kraje na základě míry požárního nebezpečí určit, že vedle jednotky hasičského záchranného sboru podniku bude zřízena i jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku.
- Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce:
je tvořena fyzickými osobami, které nemají tuto činnost jako své zaměstnání.
- Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku:
je tvořena zaměstnanci právnické osoby, nebo fyzické osoby podnikající, kteří nemají tuto činnost jako své zaměstnání.

(Zákon č.133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů §65)

Podniky a obce zřizují jednotky na základě zřizovací listiny, „u podniků může HZS kraje na základě míry požárního nebezpečí určit, že vedle jednotky hasičského záchranného sboru podniku bude zřízena i jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku.“³

Jednotky jsou dále členěné na čety, družstva a družstva ve zmenšeném početním stavu. Četa obsahuje dvě družstva, družstvo je tvořeno jedním velitelem družstva a dalšími pěti hasiči, družstvo ve zmenšeném početním stavu tvoří velitel a tři hasiči.

Organizace jednotek probíhá ve dvou rovinách – v organizačním řízení a operačním řízení.

Organizační řízení se dá jednoduše označit, jako stálé zajištění akceschopnosti jednotky, což je ožehavý problém především u jednotek dobrovolných. Často se zde vyskytuje několik nepříjemných faktorů: dlouhodobě omezené finanční zdroje zřizovatele, stárnoucí technika a zvýšený důraz na pořizování nových (kvalitnějších) prostředků a ochranných pomůcek. Členové jednotek v rámci organizačního řízení zabezpečují funkční zkoušky provozuschopnosti svěřené techniky, odstraňování závad pokud je to možné, ale taktéž se věnují teoretické a praktické odborné přípravě a v neposlední řadě i přípravě fyzické.

Do operačního řízení hasiči vstupují v okamžiku vyhlášení požárního poplachu. Dobrovolní hasiči tedy už ve chvíli, kdy se rozezní siréna, nebo jim je doručeno vyhlášení požárního poplachu svolávacím systémem. Při přesunu do požární zbrojnice je tedy člen dobrovolné jednotky už v operačním řízení. Vyhlášení poplachu zajišťuje příslušné operační středisko, které přejímá informace od osob, které ohlašují požár, či jinou událost na telefonní linku 150, nebo 112. Operační středisko rozhoduje o rozsahu nasazení počtu jednotek a zajišťuje součinnost jednotek integrovaného záchranného sboru ČR (dále též „IZS“). S operačním střediskem komunikuje velitel zásahu, který tímto způsobem podává informace o průběhu události a případně zde žádá nasazení dalších jednotek a složek IZS ke zdolání události. Operační řízení končí po ukončení činnosti na místě události, doplnění hasebních prostředků a návratu na základnu, kde je jednotka uvedena do plné akceschopnosti.

Operační řízení končí opuštěním hasičské zbrojnice.

³ Vyhláška č.247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů, §3 odstavec 3)

2.2. Základní rozdělení jednotek požární ochrany

Jednotky, které jsme uvedli v předchozí kapitole, se dále dělí do následujících kategorií:

- a) s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele,
- JPO I – jednotka hasičského záchranného sboru, územní působnost do 20 minut jízdy ze stanice a maximální dobou výjezdu 2 min. od vyhlášení poplachu;
 - JPO II – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce se členy, kteří činnost vykonávají dobrovolně, či v jiném pracovně právním vztahu se zřizovatelem. Jednotka je zřizována zpravidla v obcích nad 1000 obyvatel. Územní působnost je do 10 minut jízdy ze stanice a maximální doba výjezdu 5 min. od vyhlášení poplachu;
 - JPO III – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce se členy, kteří činnost vykonávají dobrovolně. Územní působnost je do 10 minut jízdy ze stanice a maximální doba výjezdu je do 10 min. od vyhlášení poplachu;
- b) s místní působností zasahující na území svého zřizovatele,
- JPO IV – jednotka hasičského záchranného sboru podniku, profesionální hasiči podniku. Maximální doba výjezdu je stejně jako u JPO I 2 min. od vyhlášení požárního poplachu, po dohodě se zřizovatelem jednotky může být tato jednotka využívána i mimo svůj územní obvod. (např. jednotka Správy železniční dopravní cesty, Škoda auto Mladá Boleslav, Chemopetrol Litvínov);
 - JPO V – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce se členy, kteří činnost vykonávají dobrovolně. Územní působnost je na katastru obce, která je zřizovatelem jednotky a maximální doba výjezdu je do 10 min. od vyhlášení poplachu;

- JPO VI – jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku se členy, kteří jsou u podniku zaměstnáni, jejich hlavní činností však není činnost hasiče. Maximální doba výjezdu je do 10 min. od vyhlášení poplachu;
- JPO N – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, nebo podniku, která není zařazena do plošného pokrytí kraje požárními jednotkami.

(Zákon č.133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, příloha – kategorie jednotek požární ochrany a základní tabulka plošného pokrytí)

2.3. Činnosti dané legislativou na úseku požární ochrany

Činnost jednotek požární ochrany se řídí několika hlavními zákony a dokumenty. Zásadním dokumentem je zákon č.133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, který řeší základní práva a povinnosti všech občanů České republiky na úseku požární ochrany. Nejprve zákon ukládá povinnosti ministerstvům, orgánům státní správy, právnickým osobám a podnikatelům. V další části se zákon zabývá předpisy o požární ochraně – stanovováním požárního nebezpečí podnikatelských činností, požární dokumentací a rozsahem školení zaměstnanců o požární ochraně, dále pak zákon ukládá povinnosti i fyzickým osobám a naopak vyjmenovává jednání, kterého by se měly zdržet. Důrazněji se taktéž věnuje povinnosti osobní pomoci při zdolávání mimořádných událostí a zároveň pamatuje na náhrady za tuto činnost. Činnosti jednotek požární ochrany pak upravuje především §70, odstavec 1), který jasně stanovuje že: *„jednotka požární ochrany plní tyto základní úkoly:*

- a) Provádí požární zásah podle příslušné dokumentace požární ochrany nebo při soustředění a navazování sil a prostředků*
- b) Provádí záchranné práce při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech*
- c) Podává neprodleně zprávy o svém výjezdu a zásahu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru kraje.“⁴*

Další odstavce příslušného paragrafu se věnují základním pravidlům výkonu služby, organizačnímu a operačnímu řízení a spolupráci při zdolávání mimořádných událostí.

První odstavec §70 je mnohem podrobněji rozpracován dalším navazujícím dokumentem – vyhláškou č.247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů, v §10-17.

Obsahem této části vyhlášky je přechod jednotky do operačního řízení. Jednotce požární ochrany poplach vyhláší místně příslušné operační středisko pomocí akustických prostředků (siréna), pomocí telefonního, radiového spojení, nebo světelným signálem. Po vyhlášení poplachu se členové jednotky dostaví do předem určeného místa

⁴ Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, §70, odst. 1

(šatna hasičské zbrojnice, kde dochází k převlečení do zásahového obleku) odkud hasiči odjíždějí k místu události. O využití techniky, počtu jednotek vždy rozhoduje příslušné operační středisko. Trasu, kudy jednotka pojedje k místu události, určuje operační středisko, pokud ji neurčí, rozhoduje velitel výjezdového družstva, stejně tak rozhoduje o využití zvukového výstražného zařízení, doplněného výstražným světlem modré barvy. Po příjezdu na místo události je první činností průzkum. Jeho cílem je na místě zásahu zjistit následující:

- a) *„zda jsou ohroženy osoby, zvířata a majetek;*
- b) *rozsah požáru, způsob a směry jeho šíření a druh hořících materiálů nebo rozsah účinků mimořádné události;*
- c) *přítomnost nebezpečných látek a předmětů, které mohou nepříznivě ovlivnit průběh zásahu;*
- d) *terénní a jiné podmínky významné pro použití požární techniky a věcných prostředků požární ochrany.“⁵*

Průzkum provádí buď velitel zásahu a nejméně jeden hasič, nebo průzkumná skupina o počtu minimálně dvou hasičů. O tom, kdo provede průzkum, vždy rozhoduje velitel zásahu. Při zásahu dochází vždy, pokud je to možné, v první řadě k záchraně osob, poté dochází k záchraně zvířat a až na posledním místě je záchrana majetku. Dále se při zásahu jednotek pokračuje pracemi, které vedou k lokalizaci požáru tak, aby bylo zamezeno dalšímu šíření požáru. Poté následuje likvidace požáru až do úplného ukončení nežádoucího hoření.

Po ukončení činností, které vedly k úplné likvidaci požáru, velitel zásahu předává místo buď vlastníkovi objektu, nebo oprávněné osobě. Po tomto předání se jednotky vrací zpět na stanici, či zbrojnici.

⁵ Vyhláška č. 247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů, §13. Odst. 1

2.4. Podmínky pro vykonávání činnosti hasiče

Tak jako je předmětem této práce porovnání vzdělávání dvou jednotlivých skupin hasičů, mají i tyto skupiny rozdílné podmínky pro vykonávání činnosti hasiče. V případě dobrovolných jednotek obce je zřizovatelem jednotky obec. Povinnosti zřizovatele v tomto případě ošetřuje zákon č.133/1985 Sb. O požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, zejména §29, který obci ukládá zřízení jednotky požární ochrany, udržení akceschopnosti, zajištění odborné přípravy členů jednotky, hradí pravidelné zdravotní prohlídky členů či náhrady ušlého výdělku zaměstnavateli za dobu, po kterou se členové účastní zásahu jednotky. V neposlední řadě též §29 obcím ukládá výstavbu a údržbu objektů požární ochrany a zajištění dalších materiálních a finančních potřeb jednotky. Obce v těchto činnostech mohou spolupracovat a finančně se spolupodílet např. na základě veřejnoprávní smlouvy o zajištění požární ochrany. Tak je tomu u porovnávané Jednotky sboru dobrovolných hasičů obce Stráž pod Ralskem.

Zřizovatelem hasičského záchranného sboru je stát, základním zřizovacím dokumentem je v tomto případě zákon č.238/2000 Sb. o hasičském záchranném sboru, ve znění pozdějších předpisů, který řeší základní rozdělení hasičského záchranného sboru na 14 jednotlivých hasičských záchranných sborů krajů, na generální ředitelství HZS, které je součástí Ministerstva vnitra ČR, na záchranný útvar a Střední odbornou školu požární ochrany a Vyšší odbornou školu požární ochrany ve Frýdku-Místku. Dále se zákonem zřizuje informační a operační středisko generálního ředitelství a informační a operační střediska krajů jako součásti hasičského záchranného sboru krajů. Další části zákona zejména o služebním poměru příslušníků nahradil v roce 2003 doplňující právní předpis zákon č.361/2003 Sb. O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon znamená pro profesionálního hasiče stěžejní dokument a je prakticky to, co pro jiné zaměstnance zákoník práce. Zákon je rozdělen do čtrnácti částí.

První, obecná ustanovení mimo jiné určují, co je služební poměr, rozpětí hodnotí a jejich podmíněnost vzděláním a rozlišuje druhy služebních poměrů.

Ve druhé části se zákon věnuje vzniku, změnám a skončení služebního poměru. Zde je v paragrafech zakotveno, že příslušník musí splňovat základní předpoklady pro přijetí do služebního poměru (předpoklady jsou v textu již uvedeny výše), musí být bezúhonný, splňovat zdravotní, osobnostní a fyzickou způsobilost – zdravotní způsobilost posuzuje zařízení závodní preventivní péče, osobnostní předpoklady psycholog psychologického pracoviště sboru a fyzické předpoklady uchazeč plní na základě přezkoušení podle předpisů pro výkon služebního místa, jež stanoví ředitel sboru. Dále se zákon v této části věnuje podmínkám přijímacího řízení, vzniku služebního poměru, nastavuje jasná pravidla pro převedení do záloh a upravuje i podmínky zániku služebního poměru.

Třetí část ukládá příslušníkovi základní povinnosti a omezuje ho na některých právech, především se jedná o klauzule, kde je uvedeno, že příslušník nesmí být členem politické strany ani jiného politického hnutí. Příslušník nesmí vykonávat jinou výdělečnou činnost mimo službu a nesmí být ani členem řídicích, nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost.

Část čtvrtá se věnuje podmínkám udělování kázeňských odměn a trestů.

Část pátá ošetřuje dobu služby, služební pohotovost a dobu odpočinku. Příslušníci hasičského záchranného sboru pracují v režimu služby, v němž se vzájemně střídají ve 24 hodinových směnách. Dále jsou zde ošetřeny podmínky služby přesčas i v případě krizového stavu a naopak odpočinku, či rozsah a podmínky čerpání dovolené a služebního volna.

V šesté části se zákon věnuje podmínkám výkonu služby, rozpracovává otázky diskriminace, sexuálního obtěžování a rovného zacházení, vrací se k problematice zdravotní, osobnostní a fyzické způsobilosti, zabývá se otázkami ozdravného pobytu, mateřské a rodičovské dovolené, ale především se věnuje otázkám bezpečnosti a ochraně zdraví při výkonu služby a prevenci rizik s tím spojenými.

V sedmé části se zákon zabývá náhradami škod a jejich předcházením. Ukládá zde v tomto smyslu povinnosti a odpovědnost příslušníkům i sboru za škody, rozpracovává podmínky náhrad a odškodnění.

Osmá část se věnuje příjmům a odměnám za služební pohotovost, zaobírá se v této části složkami příjmů, členěním tarifů do stupňů a tříd a určuje další složky příjmů. Na druhé straně se věnuje splatnostem, výplatám, ale i srážkám příjmů.

V deváté části je pamatováno na naturální záležitosti a zvláštní požitky. Toto je v případě příslušníků nárok na služební stejnokroj a výstroj.

V desáté části se zákon věnuje náhradám cestovních výdajů při služebních cestách a v ostatních případech.

Jedenáctá část zákona o služebním poměru rozpracovává problematiku výluhových nároků a odchodného. Na odchodné má nárok příslušník, který odpracoval minimálně 6 let, na výsluhový příspěvek po odpracování 15 let. *„Základní výměra výsluhového příspěvku činí za 15 let služby 20 % měsíčního služebního příjmu. Výměra výsluhového příspěvku se zvyšuje za šestnáctý a každý další ukončený rok služby o 3 % měsíčního služebního příjmu, za dvacátý první a každý další ukončený rok služby o 2 % měsíčního služebního příjmu a za dvacátý šestý a každý další ukončený rok služby o 1 % měsíčního služebního příjmu. Výměra výsluhového příspěvku může činit nejvýše 50 % měsíčního služebního příjmu.“*⁶ Dále je v této části řešen souběh starobního, nebo invalidního důchodu s výluhovým příspěvkem, případně souběh s výluhovým příspěvkem vojáka z povolání. Nelze opomenout ještě další paragrafy, které určují řešení situací v případě příspěvku úmrtného a pohřebního a další společná ustanovení o výluhových nárocích.

Část dvanáctá se věnuje řízení ve věcech služebního poměru a určuje tak pravidla a role účastníků v těchto řízeních. V řízeních se rozhoduje o právech a povinnostech účastníků.

⁶ Zákon č.361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, §158

Část třináctá nastavuje pravidla v oblasti informování příslušníků a projednávání záležitostí týkajících se výkonu služby a vztahy bezpečnostních sborů a odborové organizace.

Poslední, čtrnáctá část, je o společných, přechodných a závěrečných ustanoveních.

Z výše uvedeného je patrné, že dobrovolné jednotky financuje především zřizovatel – obec a členové těchto jednotek mají s obcemi dohodu o členství v jednotce. Podmínky pro činnost dobrovolných hasičů jsou zakotveny v zákoně o požární ochraně, který dává povinnosti zejména zřizovateli. Profesionální jednotky HZS ČR jsou financovány ze státního rozpočtu, a příslušníci jsou ve služebním poměru, u kterého podmínky řeší samostatný zákon, který zachází velmi do detailů a jasně upravuje podmínky, jenž mají příslušníci pro svou práci.

2.5. Rozsah odborné přípravy – druhy vzdělávání

Odbornou přípravu hasičů, ostatně jako většinu činností, které jsou již výše uvedeny, stanoví předpisy, které se svým obsahem více, nebo méně tuto problematiku řeší. Základním dokumentem je opět zákon č.133/1985 Sb. O požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, zejména §72 určuje, že příslušníci HZS a členové jednotek sboru dobrovolných hasičů mohou samostatně vykonávat službu při zdolávání požárů až po absolvování základní odborné přípravy. Vyhláška č.247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů, určuje v §40 odstavce 4 povinnost každého člena dobrovolné jednotky účastnit se základní odborné přípravy v rozsahu 40 hodin do jednoho roku od zařazení do jednotky. *„Předmětem tohoto školení jsou zejména:*

a) zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

- *druhy jednotek PO,*
- *povinnosti členů dobrovolných jednotek PO,*
- *základní úkoly jednotek PO,*
- *odborná příprava a odborná způsobilost,*
- *povinnost mlčenlivosti,*
- *orgány státní správy a samosprávy a jejich působnost;*

b) vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany

- *vnitřní organizace jednotek PO,*
- *vybavení jednotek PO a používání požární techniky a věcných prostředků požární ochrany,*
- *podmínky akceschopnosti jednotek PO,*
- *velení a činnost hasičů při zásahu,*
- *činnost jednotek PO na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatelstva;*

c) nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve znění nařízení vlády č. 498/2001 Sb.

- *minimální podmínky a rozsah poskytování péče zasahujícím osobám,*
- *systém pracovní pohotovosti mimo pracoviště členů dobrovolných jednotek SDH*

- vybraných obcí kategorie JPO II a odměna za ni,
- způsob poskytování náhrady ušlého výdělku členům jednotek SDH obce,
 - podmínky akceschopnosti jednotek SDH vybraných obcí;
- d) zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.
- vymezení pojmů,
 - složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“),
 - struktura IZS,
 - organizace záchranných a likvidačních prací v místě zásahu;
- e) požárně technické charakteristiky a technicko-bezpečnostní parametry látek,
- f) bezpečnost práce u zásahu, zdroj – Bojový rád jednotek PO,
- g) činnost a taktické postupy při zásahu, zdroj – Bojový rád jednotek PO,
- h) zdravotní příprava - poskytování první předlékařské pomoci,
- i) u hasičů určených velitelem dobrovolné jednotky PO k plnění některých úkolů na úseku chemicko-technické služby příprava ve specializačním kurzu,
- j) u hasičů určených k používání izolačních vzduchových dýchacích přístrojů příprava ve specializačním kurzu.⁷

Základní odbornou způsobilostí však získávání teoretických zkušeností nekončí. Úkolem velitelů dobrovolných jednotek PO je organizování pravidelné odborné přípravy, které jsou členové povinni se účastnit alespoň ve stanoveném rozsahu. Témata pravidelné odborné přípravy, které velitel dobrovolné jednotky stanovuje, vycházejí ze Základního zaměření pravidelné odborné přípravy jednotek PO a příslušníků HZS ČR na daný kalendářní rok, který vydává generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Časová dotace pravidelné odborné přípravy je minimálně 40 hodin na kalendářní rok. U dobrovolných jednotek JPO II se doporučuje alespoň 16 hodin pravidelné odborné přípravy vykonávaných ve spolupráci s HZS kraje na stanici HZS kraje.

Každý člen dobrovolné jednotky PO by měl v rámci školení základní odborné způsobilosti a pravidelné odborné přípravy získat alespoň základní vědomosti na úseku speciálních služeb.

⁷ Sbírnka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a NMV - částka 36/2003, část I, odstavec 3) písmene a) až j)

Speciální službou se rozumí činnost spadající do čtyř jednotlivých speciálních úseků – strojní služba, chemická služba, technická služba a spojová služba. Pro každý úsek je zařazený určitý počet hasičů – techniků jednotlivých služeb, kteří se o věcné prostředky starají. Speciální služby a jejich zaměření je totožné jak u jednotek dobrovolných, tak profesionálních.

Strojní službu vykonává technik strojní služby, pod kterého spadají podřízení strojníci. Strojník je hasič, který řídí požární techniku při jízdě k zásahu a obsluhuje ji při zásahu, po celou dobu odpovídá za vozidlo a jeho vybavení a musí mít přehled o vybavení, které hasiči z vozu používají. Po návratu do zbrojnice strojník odpovídá za doplnění všech věcných prostředků a jejich uvedení do akceschopného stavu. Technikem strojní služby je hasič, který taktéž řídí požární automobil k zásahu a provádí obsluhu. Jeho úkolem je také dohlížet na ostatní strojníky a plánovat servisní úkony na požárních vozidlech. Každý strojník musí alespoň jednou měsíčně absolvovat kondiční jízdu v délce minimálně 10 km s každým vozidlem, které je určené k výjezdu a má řidičské oprávnění k jeho řízení.

Chemickou službu zajišťuje technik chemické služby, který je povinen kontrolovat celistvost a funkčnost věcných prostředků PO chemické služby a podílet se na vykonávání odborné přípravy členů jednotky. Technik si vede přehled o četnosti použití ochranných prostředků z důvodu, že každý nositel dýchací techniky je povinen jedenkrát za 3 měsíce použít dýchací přístroj a jedenkrát za 6 měsíců protichemický oblek a to, buď při zásahu, nebo v rámci pravidelné odborné přípravy. Technik chemické služby odpovídá za uvedení věcných prostředků PO na úseku chemické služby po použití do akceschopného stavu. To znamená např. doplnění zásoby vzduchu v dýchacích přístrojích, vymytí a desinfekci masky a přívodní vzduchové hadice, nebo vyčištění protichemického obleku.

Technik vyhodnocuje platnost revizí a kalibrací věcných prostředků PO na úseku chemické služby a zajišťuje jejich obnovování. Ve spolupráci s velitelem jednotky zajišťuje v rámci pravidelné odborné přípravy praktické školení a cvičení členů jednotky v používání dýchacích přístrojů.

Velitel jednotky na úseku chemické služby hlídá výsledky pravidelných ročních zdravotních prohlídek, v případě, že zdravotní prohlídka odhalí změnu zdravotního stavu hasiče, která mu znemožňuje další používání dýchacího přístroje, upozorní na tuto skutečnost velitele družstev a technika chemické služby.

Technik **technické služby** se stará tak jako ostatní technici již uvedených služeb také o věcné prostředky PO. Pod technickou službu spadá ve zkratce vše ostatní co není vyjmenované u zbylých speciálních služeb. Technik tedy zajišťuje revize a funkční zkoušky například u záchytných lan a přenosných žebříků. Sleduje stav prostředků, které revizím nepodléhají – stav všech hadic, proudnic, džberových stříkaček, ručních osvětlení, bouracích seker, ručního nářadí. Ve spolupráci se strojníky kontroluje funkčnost obsahu požárních vozidel.

Člen jednotky, který je technikem **spojové služby** má za úkol obstarávat vše kolem komunikační techniky – základnové radiostanice, vozidlové radiostanice, ruční radiostanice a služební mobilní telefony. Provádí a řídí funkční zkoušky radiostanic a navazování spojení, vydává a přebírá ruční radiostanice, zajišťuje jejich akceschopnost (dobíjení baterií). Vede evidenci použití radiostanic a vede školení pravidelné odborné přípravy členů jednotek na úseku spojové služby.

Velitelé jednotek, velitelé družstev a strojníci mohou své funkce vykonávat pouze s požadovanou odbornou způsobilostí. Získání odborné způsobilosti musí absolvovat nejpozději do 6 měsíců po ustanovení do funkce. Odbornou přípravu strojníků, velitelů, nebo velitelů družstev dělíme do dvou základních skupin:

- odborná příprava pro získání odborné způsobilosti (dále jen základní odborná příprava), která se provádí v odborných kurzech vzdělávacích zařízení Ministerstva vnitra, u HZS krajů, nebo ve vzdělávacích zařízeních určených Ministerstvem vnitra, podle osnov, které Ministerstvo vnitra určuje;

- odborná příprava k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti (dále jen cyklická odborná příprava), kterou zabezpečuje HZS kraje.

Na každý kalendářní rok, HZS kraje zpracovává Plán odborné přípravy dobrovolných jednotek PO, v němž stanoví termíny a místo konání jednotlivých druhů příprav. Ředitel HZS kraje jmenuje komisi k ověřování odborné způsobilosti, která vede dokumentaci o provádění základní a cyklické odborné přípravě a dokumentaci o zkoušce odborné způsobilosti. Dokumentaci tvoří záznam o účasti na odborné přípravě, protokol o zkoušce odborné způsobilosti a evidence vydaných osvědčení odborné způsobilosti.

Základní odborná příprava velitelů jednotek a velitelů družstev je zabezpečena kurzem „V-40 velitelů družstev a velitelů jednotek SDH obcí“, jak název napovídá, časová dotace kurzu je 40 hodin a je určen pro velitele družstev a velitele jednotek JPO II a JPO III, požadavky pro zařazení do kurzu je absolvování základní odborné přípravy členů dobrovolných jednotek PO a tři roky praxe u jednotky PO. Výsledkem kurzu je ověření odborné způsobilosti s vydáním osvědčení s platností na dobu pěti let.

Obsahem kurzu je:

- organizace požární ochrany – časová dotace 11 hodin teorie;
- odborná příprava členů jednotek SDH obcí – časová dotace 4 hodiny teorie a 2 hodiny praxe;
- spojení – časová dotace 1 hodina teorie a 1 hodina praxe;
- zdravotní příprava – časová dotace 1 hodina teorie a 1 hodina praxe;
- taktika – řídicí a rozhodovací proces, specifikace a činnost u zásahu – časová dotace 12 hodin teorie;
- práce ve výšce nad volnou hloubkou – časová dotace 1 hodina teorie a 3 hodiny praxe.

Po tomto kurzu následuje ověření odborné způsobilosti, které zahrnuje:

- dokumentaci zdolávání požárů – 1 hodina teorie;
- praktická zkouška z řízení u zásahu – 1 hodina praxe;
- ústní, nebo písemná zkouška – 1 hodina teorie.

Celkem tento kurz tedy obsahuje 32 hodin teorie a 8 hodin praxe.

V případě jednotek JPO V, JPO nezařazených a jednotek SDH podniků je základní odborná příprava velitelů jednotek a velitelů družstev koncipována pomocí kurzu V24, jehož výsledkem je taktéž ověření odborné způsobilosti a vydáno osvědčení na dobu pěti let.

Cyklická odborná příprava velitelů jednotek a velitelů družstev je zabezpečena kurzem „V-16 velitelů družstev a velitelů jednotek SDH obcí“, časová dotace kurzu je 16 hodin a je určen pro velitele družstev a velitele jednotek JPO II a JPO III, pro přípravu k prodloužení platnosti osvědčení odborné způsobilosti o dalších 5 let. Požadavky pro zařazení do kurzu je absolvování kurzu V-40 a platné osvědčení odborné způsobilosti k výkonu funkce velitele družstva nebo velitele jednotky SDH.

Obsahem kurzu je:

- organizace požární ochrany – časová dotace 4 hodiny teorie;
- odborná příprava členů jednotek SDH Obcí – časová dotace 2 hodiny teorie;
- taktika – řídicí a rozhodovací proces – časová dotace 4 hodiny teorie;
- rozbor činnosti u zásahů v kraji – časová dotace 3 hodiny teorie;
- práce ve výšce nad volnou hloubkou – časová dotace 0,5 hodiny teorie a 1,5 hodiny praxe;
- technické prostředky požární ochrany, mobilní požární technika – novinky – časová dotace 1 hodina teorie.

Celkem tento kurz tedy obsahuje 14,5 hodin teorie a 1,5 hodiny praxe.

Tohoto kurzu se velitelé účastní každý rok, jednou za pět let pak následuje ověření odborné způsobilosti. V případě, že se velitel neúčastní v pěti letech dvou kurzů V16, musí po pěti letech od vydání osvědčení odborné způsobilosti absolvovat opět základní odbornou přípravu v kurzu V40. Velitelé jednotek a velitelé družstev v jednotkách JPO V, JPO nezařazené a v jednotkách SDH podniků realizují cyklickou odbornou přípravu účastí v jednom kurzu V24 v trvání 24 hodin, po pěti letech od získání osvědčení o odborné způsobilosti, kurz je zakončen ověřením odborné způsobilosti.

Základní odborná příprava strojníků je zabezpečena kurzem „S-40 strojníků jednotek SDH obcí“, časová dotace kurzu je 40 hodin a je určen pro strojníky jednotek JPO II a JPO III, požadavky pro zařazení do kurzu je absolvování základní odborné přípravy členů dobrovolných jednotek PO, řidičský průkaz minimálně skupiny C, nebo podle hmotnostní třídy vozidla i skupiny B (pouze JSDHO JPO III), dva roky praxe v řízení automobilů skupin C nebo D a platné osvědčení profesní způsobilosti řidiče. Výsledkem kurzu je ověření odborné způsobilosti s vydáním osvědčení s platností na dobu pěti let.

Obsahem kurzu je:

- organizační záležitosti, všeobecná bezpečnost práce – časová dotace 1 hodina teorie;
- řízení vozidel s právem přednosti v jízdě a zásady bezpečné jízdy – časová dotace 1 hodina teorie;
- organizace strojní služby u jednotky PO – časová dotace 4 hodiny teorie;
- taktické a bezpečnostní zásady při výjezdu a jízdě požárních automobilů k zásahu a při umístění techniky u zásahu – časová dotace 3 hodiny teorie a 1 hodina praxe;
- základy mechaniky kapalin – časová dotace 3 hodiny teorie a 1 hodina praxe;
- požární čerpadla – časová dotace 1 hodina teorie a 2 hodiny praxe;
- praktický výcvik s požárními čerpadly – časová dotace 3 hodiny praxe;
- mobilní požární technika – časová dotace 2 hodiny teorie a 2 hodiny praxe;
- praktický výcvik s mobilní požární technikou – časová dotace 4 hodiny praxe;
- vyprošťovací zařízení – časová dotace 1 hodina teorie;
- praktický výcvik s hydraulickým nářadím, bezpečnost práce – časová dotace 3 hodiny praxe;
- přívěsy, elektrocentrály, přetlakové ventilátory, odsavače kouře – časová dotace 2 hodiny teorie a 1 hodina praxe;
- zdravotní příprava – časová dotace 1 hodina teorie.

Po tomto kurzu následuje ověření odborné způsobilosti, které zahrnuje:

- praktická zkouška z obsluhy požární techniky – 3 hodiny praxe;
- ústní, nebo písemná zkouška – 1 hodina teorie.

Celkem tento kurz tedy obsahuje 20 hodin teorie a 20 hodin praxe.

V případě jednotek JPO V, JPO nezařazených a jednotek SDH podniků je základní odborná příprava strojníků koncipována pomocí kurzu S16, jehož výsledkem je také ověření odborné způsobilosti a vydáno osvědčení na dobu pěti let.

Cyklická odborná příprava strojníků je zabezpečena kurzem „S-8 příprava k prodloužení platnosti odborné způsobilosti strojníků jednotek SDH obcí“, časová dotace kurzu je 8 hodin a je určen pro strojníky jednotek JPO II a JPO III, pro přípravu k prodloužení platnosti osvědčení odborné způsobilosti o dalších 5 let. Požadavky pro zařazení do kurzu je absolvování kurzu S-40, platné osvědčení odborné způsobilosti k výkonu funkce strojníka jednotky SDH a platné osvědčení profesní způsobilosti řidiče.

Obsahem kurzu je:

- platné právní předpisy na úseku PO zaměřené na činnost strojní služby jednotek PO – časová dotace 2 hodiny teorie;
- opakování vybraných témat z kurzů S-40 se zaměřením na aktuální problémy a novinky a poznatky ze zásahů – časová dotace 2 hodiny teorie;
- praktický výcvik s mobilní požární technikou – časová dotace 2 hodiny praxe;
- praktický výcvik s čerpadly, elektrocentrálou a vyprošťovací technikou – časová dotace 2 hodiny praxe.

Celkem tento kurz tedy obsahuje 4 hodiny teorie a 4 hodiny praxe.

Tohoto kurzu se strojníci účastní každý rok, jednou za pět let pak následuje ověření odborné způsobilosti. V případě, že se strojník neúčastní v pěti letech dvou kurzů S8, musí po pěti letech od vydání osvědčení odborné způsobilosti absolvovat opět základní odbornou přípravu v kurzu S40. Strojníci v jednotkách JPO V, JPO nezařazené a v jednotkách SDH podniků realizují cyklickou odbornou přípravu účastí v jednom kurzu S16 v trvání 16 hodin, po pěti letech od získání osvědčení o odborné způsobilosti, kurz je zakončen ověřením odborné způsobilosti.

Generální ředitelství HZS, prostřednictvím HZS krajů organizují ještě další dva druhy kurzů, jedná se o kurz TCH – 16 pro odbornou přípravu techniků dobrovolných jednotek PO a o kurz NDT – 16 pro odbornou přípravu nositelů dýchací techniky dobrovolných jednotek PO. Oba kurzy absolvují vybraní hasiči a jsou zakončeny ověřením odborné způsobilosti a vydáním potvrzení o absolvování kurzu.

Kurz TCH-16 pro techniky dobrovolných jednotek je určený pro hasiče dobrovolných jednotek PO pověřených velitelem jednotky k plnění některých úkolů na úseku chemicko-technické služby. Podmínkou pro zařazení do kurzu je absolvování základní odborné přípravy členů jednotek PO a 3 roky praxe v jednotce PO. Dokladem o úspěšném ukončení kurzu je potvrzení o absolvování kurzu.

Obsahem kurzu je:

- organizace požární ochrany – časová dotace 2 hodiny teorie;
- organizace chemicko-technické služby u jednotky PO – časová dotace 2 hodiny teorie;
- provozuschopnost věcných prostředků PO – časová dotace 4 hodiny teorie a 1 hodina praxe;
- podpora při zásahu jednotek PO v prostředí nebezpečných látek – časová dotace 4 hodiny teorie;
- sorbenty a hasiva – časová dotace 1 hodina teorie;
- zdravotní příprava – časová dotace 1 hodina teorie.

Po tomto kurzu následuje ověření odborných znalostí v délce 1 hodiny teorie.

Druhý kurz NDT-16 je určen pro členy dobrovolných jednotek PO. Podmínkou pro zařazení do kurzu je absolvování základní odborné přípravy členů jednotek PO a zdravotní způsobilost k použití dýchací techniky. Dokladem o úspěšném ukončení kurzu je potvrzení o absolvování kurzu.

Obsahem kurzu je:

- vztah právních předpisů na úseku požární ochrany k dané problematice – časová dotace 4 hodiny teorie;
- vzduchový dýchací přístroj včetně ochranných masek – časová dotace 2 hodiny teorie;

- praktický výcvik se vzduchovým dýchacím přístrojem – časová dotace 2 hodiny teorie a 5 hodin praxe.

Po tomto kurzu následuje ověření odborných znalostí v délce 1 hodiny teorie a 2 hodin praxe.

Specifickou skupinou v případě získávání odborné přípravy jsou členové dobrovolných jednotek PO a dobrovolných jednotek PO podniků, kteří vykonávají činnost v těchto jednotkách, jako své zaměstnání se pro získání odborné způsobilosti zúčastňují odborné přípravy, která je odlišná od odborné přípravy členů vykonávajících službu v jednotce dobrovolně, tato specifika se však netýkají ani jedné z porovnávaných jednotek a proto ji není nutné dále rozpracovávat.

Příslušníci HZS mají vzdělávání taktéž členěné na základní odbornou přípravu – vstupní přípravu příslušníků HZS a pravidelnou odbornou přípravu.

Vstupní příprava příslušníků HZS je tvořena modulovým systémem, rozčleněným do čtyř jednotlivých modulů. Modul I a II absolvují všichni příslušníci HZS bez ohledu na jejich zařazení na konkrétní služební místo, další moduly příslušníci absolvují podle požadavků plynoucích z jejich služebního zařazení. Vzdělávání probíhá v institucích, které zřizuje Ministerstvo vnitra ČR – jedná se o odborná učiliště požární ochrany ve Frýdku-Místku, Brně, Borovanech a Chomutově.

Modulový systém tvoří:

- **modul I - úvodní**
- **modul II - obecný**
- **modul III - profilační**

Profilační moduly jsou zaměřeny na vymezené odbornosti a budou nové příslušníky HZS ČR vzdělávat dle jejich zařazení na služební místa. Profilační moduly mohou být využity též k přípravě příslušníků HZS ČR v případech změny služebního zařazení. Při změně zařazení absolvuje příslušník HZS ČR modul III, případně i modul IV odpovídající jeho nové odborné orientaci.

- **modul IV - PRAXE**

Obsah praxe je přizpůsoben potřebám jednotlivých cílových skupin tak, aby příslušníci HZS ČR získali v reálné situaci komplexní přehled o činnostech vykonávaných v HZS kraje a rozšířili si teoretické znalosti, praktické dovednosti a zkušenosti ve své profilaci.

Příslušníci absolvují moduly v chronologickém pořadí, závěrečnou zkoušku pak po uzavření všech předmětů ve III modulu a ukončení modulu IV praxe. Závěrečná zkouška je vykonána podle profilačního zaměření jednotlivých cílových skupin buď z teoretické, nebo z teoretické a praktické části. Dokladem o ukončení vstupní přípravy příslušníků HZS je osvědčení o odborné způsobilosti příslušníka HZS.

Hlavním cílem **modulu I** je seznámení s právním prostředím, ve kterém HZS zabezpečuje svou činnost, základní vědomosti, které umožní adekvátně vystupovat v postavení příslušníků HZS ČR včetně služební zdvořilosti, pořadového vystupování a ústrojové kázně a příprava pro další studium modulového systému.

Tab. 1: Přehled časové dotace modulu I

Předmět	Počet hodin
Zahájení modulu	2
1 - Tělesná příprava	8
2 - Přírodní vědy	12
3 - Topografická příprava	12
4 - Zdravotní a psychologická příprava	28
5 - Základy práva a organizace PO	22
6 - Pořadový výcvik	24
7 - Výpočetní technika a komunikace	8
Závěrečná zkouška	2
Rezerva ředitele vzdělávacího zařízení	2
CELKEM	120 hodin (3 týdny)

1 hodina = 1 hodina vyučovací (45 minut)

Zdroj: www.oupobm.cz – vstupní příprava příslušníků HZS ČR – Modul I

Podmínkou pro zařazení do modulu I je pouze zdravotní, fyzická a osobnostní způsobilost příslušníka odpovídající jeho služebnímu zařazení. Modul I se ukončuje na základě uzavřené klasifikace jednotlivých předmětů závěrečnou teoretickou a

praktickou zkouškou. Na základě zkoušky ukončené s výsledkem „prospěl“ příslušník postupuje do modulu II.

Modul II poskytuje všeobecné znalosti a dovednosti tak, aby se noví příslušníci HZS ČR identifikovali s postavením příslušníka HZS ČR a získali jak přehled o fungování bezpečnostního sboru ve všech oblastech jeho působnosti, tak i základní orientaci v oblastech, které budou později rozvíjeny v rámci profilačních modulů stanovených jednotlivým odbornostem.

Tab. 2: Přehled časové dotace modulu II

Předmět	Počet hodin
Zahájení modulu	2
1 - Tělesná příprava	6
2 - Základy práva a organizace HZS ČR	30
3 - Zdolávání mimořádných událostí	15
4 - Požární prevence	17
5 - Technické prostředky a zařízení	23
6 - Spojení a komunikace v PO	5
7 - Krizové řízení	8
8 - Ochrana obyvatelstva	9
Závěrečná zkouška	1
Rezerva ředitele vzdělávacího zařízení	4
CELKEM	120 hodin (3 týdny)

1 hodina = 1 hodina vyučovací (45 minut)

Zdroj: www.oupobm.cz – vstupní příprava příslušníků HZS ČR – Modul II

Podmínkou zařazení do modulu II je absolvování modulu I potvrzené zápisem do výkazu o studiu absolventa. Modul II se ukončuje na základě uzavřené klasifikace jednotlivých předmětů závěrečným testem, který obsahuje 24 otázek. Na základě zkoušky ukončené s výsledkem „prospěl“ příslušník postupuje do modulu III.

Modul III je profilační a jak název napovídá je zaměřen na profilaci příslušníka pro konkrétní oblast činnosti podle jeho funkčního zařazení. Modul má tedy 6 možností:

- IZS – integrovaný záchranný systém
- KIS – komunikační a informační systémy
- OŘ – operační řízení

- PRE - prevence
- OOB a KŘ – ochrana obyvatelstva a krizové řízení
- ADMIN - administrativa

Modul III – Integrovaný záchranný systém (IZS) rozvíjí příslušníka v oblasti plnění standardních úkolů stanovených jednotkám požární ochrany a typických činností ve funkci hasič. Absolvent získá odbornou způsobilost k samostatné činnosti na místě zásahu.

Tab. 3: Přehled časové dotace modulu III - IZS

Předmět	Počet hodin
Zahájení modulu	1
1 - Tělesná příprava	26
2 - Zdravotní a psychologická příprava	41
3 - Zdolávání mimořádných událostí	64
4 - Technické prostředky a zařízení	43
5 - Technický výcvik	294
6 - Spojení a komunikace v PO	11
Příprava, závěrečná zkouška a slavnostní vyřazení absolventů	36
Rezerva ředitele vzdělávacího zařízení	4
CELKEM	520 hodin (13 týdnů)

1 hodina = 1 hodina vyučovací (45 minut)

Zdroj: www.oupobm.cz - vstupní příprava příslušníků HZS ČR – Modul III IZS

Modul III – komunikační a informační systémy (KIS) je určen pro příslušníky, kteří budou vykonávat činnost na úseku komunikačních a informačních systémů. Příslušník by měl být při absolvování modulu seznámen především s předpisy v oblasti spisové služby, principy rozpočtových pravidel, s druhy informačních systémů používaných v HZS ČR, principy bezdrátových a analogových sítí či principy systému varování.

Tab. 4: Přehled časové dotace modulu III - KIS

Předmět	Počet hodin
Zahájení modulu	1
1 - Tělesná příprava	4
2 - Základy administrativního zpracovávání písemnosti	5
3 - Právo a ekonomika	5
4 - Psychologie	3
5 - Komunikační a informační systémy v HZS ČR	45
Závěrečná zkouška a slavnostní vyřazení	16
Rezerva ředitele vzdělávacího zařízení	1
CELKEM	80 hodin (2 týdny)

1 hodina = 1 hodina vyučovací (45 minut)

Zdroj: www.oupobm.cz - vstupní příprava příslušníků HZS ČR – Modul III KIS

Modul III – Operační řízení (OŘ) je určen k získání odborné způsobilosti příslušníků, kteří budou vykonávat činnosti na úseku operačního řízení do úrovně operační technik. Příslušník zde získá teoretické ale i praktické zkušenosti s prací na jednotlivých aplikacích používaných na operačních střediscích HZS ČR a telefonních centrech tísňového volání.

Tab. 5: Přehled časové dotace modulu III - OŘ

Předmět	Počet hodin
Zahájení modulu	1
1 - Tělesná příprava	14
2 - Taktická příprava	18
3 - Požární technika a věcné prostředky PO	8
4 - Chemická služba	5
5 - Obsluha zadávacího terminálu CENTRUM, ALARM	24
6 - Operační řízení a TCTV – teorie	61
7 - Operační řízení a TCTV – praktická cvičení	123
Závěrečná zkouška a slavnostní vyřazení absolventů	24
Rezerva ředitele vzdělávacího zařízení	2
CELKEM	280 hodin (7 týdnů)

1 hodina = 1 hodina vyučovací (45 minut)

Zdroj: www.oupobm.cz - vstupní příprava příslušníků HZS ČR – Modul III OŘ

Modul III – Požární prevence (PRE) je určen k získání odborné způsobilosti příslušníků, kteří budou vykonávat činnosti na úseku požární prevence. Příslušník zde získá informace o fungování orgánů státní správy, samosprávy a orgánů činných v trestním řízení, se kterými HZS ČR na úseku požární prevence spolupracuje. Po absolvování kurzu by měl znát zákonitosti v oblasti speciální chemie a speciální fyziky, požární bezpečnosti a požárních bezpečnostních zařízení. Příslušník by měl zvládat základy pozemního stavitelství a měl by se dokázat orientovat ve stavebních výkresech.

Tab. 6: Přehled časové dotace modulu III - PRE

Předmět	Počet hodin
Zahájení modulu	2
1 - Tělesná příprava	10
2 - Přírodní vědy	40
3 - Požární bezpečnost staveb	56
4 - Výkon státní správy	49
5 - Preventivně výchovná činnost	14
Závěrečná zkouška a slavnostní vyřazení absolventů	24
Rezerva ředitele vzdělávacího zařízení	5
CELKEM	200 hodin (5 týdnů)

1 hodina = 1 hodina vyučovací (45 minut)

Zdroj: www.oupobm.cz - vstupní příprava příslušníků HZS ČR – Modul III PRE

Modul III – Ochrana obyvatelstva a krizové řízení (OOB a KŘ) je určen k získání odborné způsobilosti příslušníků, kteří budou vykonávat činnosti na úseku ochrany obyvatelstva, krizového řízení a civilní nouzové připravenosti. Příslušník zde získá potřebné informace o fungování orgánů státní správy a samosprávy, se kterými HZS ČR spolupracuje na úseku ochrany obyvatelstva, krizového řízení a civilní nouzové připravenosti.

Tab. 7: Přehled časové dotace modulu III – OOB a KŘ

Předmět	Počet hodin
1 - Ochrana obyvatelstva	35
2- Krizové řízení	37
Závěrečná zkouška a slavnostní vyřazení absolventů	8
CELKEM	80 hodin (2 týdny)

1 hodina = 1 hodina vyučovací (45 minut)

Zdroj: www.oupobm.cz - vstupní příprava příslušníků HZS ČR – Modul III OOB a KŘ

Modul III – Administrativa (ADMIN) je určen k získání odborné způsobilosti příslušníků, jejichž zařazení je zpravidla na úseku personalistiky, výzkumu a vývoje, práva, psychologické služby, organizace, vzdělávání, kontroly a interního auditu, v ekonomických a logistických oblastech, kteří nejsou zařazení v jednotce PO, popřípadě jim není stanovena povinnost získat odbornou způsobilost v pro oblast IZS, požární prevence a civilní nouzové připravenosti.

Tab. 8: Přehled časové dotace modulu III - ADMIN

Předmět	Počet hodin
Zahájení modulu	1
1 - Tělesná příprava	4
2 - Personální práce v HZS ČR	11
3 - Základy administrativního zpracovávání písemnosti	8
4 - Právo a ekonomika	18
5 - Kontrola a interní audit	5
6 - Psychologie	10
7 - Informační systémy a programové vybavení v HZS ČR	6
Závěrečná zkouška a slavnostní vyřazení	16
Rezerva ředitele vzdělávacího zařízení	1
CELKEM	80 hodin (2 týdny)

1 hodina = 1 hodina vyučovací (45 minut)

Zdroj: www.oupobm.cz - vstupní příprava příslušníků HZS ČR – Modul III ADMIN

Podmínkou zařazení do modulu III je absolvování modulu II potvrzené zápisem do výkazu o studiu absolventa. Modul III se ukončuje závěrečnou zkouškou, ke které uchazeč přistoupí na základě řádného absolvování všech předmětů modulu III a řádného absolvování modulu IV – PRAXE dle profilačního zaměření. Zkouška je zároveň závěrečnou zkouškou vzdělávacího programu vstupní přípravy příslušníka HZS ČR a koná se před zkušební komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení.

Modul IV – PRAXE se týká, tak jak jeho název jasně naznačuje praxe příslušníků. Modul je koncipován tak, aby každý příslušník získal praxi na jednotlivých úsecích působnosti u HZS ČR v oblasti IZS a výkonu služby, operačního řízení, požární prevence a úseku ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Vzhledem k tomu, že bližší osvětlení problematiky jednotlivých kategorií je již uvedeno ve specifikacích modulu III, není nutné se již zabývat rozsahem částí modulu IV tolik podrobně. Modul je členěný stejným způsobem jako modul předchozí, časovou dotaci jednotlivých modulů tedy uvedeme pouze v textu u jednotlivého druhu modulu:

- IZS – integrovaný záchranný systém, 112 hodin;
- KIS – komunikační a informační systémy, 37,5 hodiny;
- OŘ – operační řízení, 112,5 hodiny;
- PRE – prevence, 75 hodin;
- OOB a KŘ – ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 75 hodin;
- ADMIN – administrativa, 37,5 hodiny.

V tomto případě se jedná o řádnou hodinu tj. 60 minut. Absolvování praxe potvrdí ředitel HZS kraje, ve kterém příslušník praxi vykonával, nebo jím pověřená osoba. Absolvování praxe je jednou z podmínek řádného ukončení kurzu vstupní přípravy příslušníků HZS ČR závěrečnou zkouškou.

Pravidelná odborná příprava probíhá u profesionálních jednotek PO především z důvodu, aby u všech příslušníků docházelo k udržování a rozšiřování znalostí, které nabyli při kurzu vstupní přípravy příslušníka HZS ČR a praxí u jednotek. Pravidelná odborná příprava je realizována v průběhu pracovní směny, podle denního řádu jednotek (viz. Příloha A) – rozvrhu činností 24 hodinové směny. Pravidelnou odbornou přípravu podle tohoto řádu můžeme rozdělit na tři části:

- teoretická příprava;
- praktická příprava;
- fyzická příprava.

Pro potřeby školení pravidelné odborné přípravy je v případě profesionální jednotky HZS Libereckého kraje zpracováván měsíční plán odborné přípravy (viz. Příloha B), kde jsou mj. rozvržena témata na jednotlivé dny, včetně časové dotace, literatury, nebo určení koho se školení týká.

2.6. Rozložení pravomocí a úkolů jednotlivých členů výjezdového družstva

Výjezdové družstvo tvoří velitel a pět hasičů, resp. velitel a tři hasiči v případě družstva o zmenšeném početním stavu. Rozdělení pravomocí a úkolů v tomto případě řeší vyhláška č.247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů, zejména hlava V. Vyhláška taktéž určuje činnost hasičů (§25) a velitelů zásahu (§26) resp. velitelů jednotek (§28) na místě události. Velitelem zásahu se stává velitel výjezdového družstva, které na místo události dorazí jako první v případě, že se jedná o místo události mimo podnik, kde je zřízena jednotka PO. Po příjezdu profesionální jednotky PO, velitel zásahu z dobrovolné jednotky vždy předává velení veliteli družstva této jednotky. Při větších událostech je velení zásahu předáváno dále výše postavenému veliteli HZS kraje, který se dostaví na místo události a nerozhodne jinak.

Velitel zásahu po příjezdu na místo zásahu zejména řídí průzkum, vyhodnocuje situaci a organizuje nasazování jednotek, dále rozhoduje o zahájení a ukončení činnosti k záchraně osob, zvířat a majetku, určuje, které osoby budou zachráněny přednostně, organizuje součinnost jednotek, zajišťuje týlové zabezpečení jednotek a vyhodnocuje zásah.

Velitelé jednotek se po příjezdu na místo zásahu ohlašují veliteli zásahu, kde nahlásí množství sil a prostředků jednotky, dále vykonávají řídicí činnost své jednotky ve spolupráci s velitelem zásahu. Dbají u zasahujících hasičů zejména použití předepsaných ochranných pracovních prostředků a věcných prostředků požární ochrany.

Hasiči na místě zásahu plní rozkazy a pokyny svých velitelů jednotek, dodržují pravidla spojení, provádějí průzkum v místě svého nasazení a zjištěné poznatky předávají veliteli zásahu a provádějí veškeré další činnosti ke zdolávání mimořádné události na místě zásahu.

2.7. Technické zázemí pro rozšiřování odborné přípravy

Zázemí, ve kterém probíhá rozšiřování odborné přípravy je přímo odvislé od druhu přípravy, tak jak byla uvedena v předchozích kapitolách.

Teoretická příprava probíhá zpravidla v učebně či jiném vhodném prostoru, kterým je stanice, nebo zbrojnice vybavena. Učebna by měla být pro výklad obsahu odborné přípravy vybavena dostatečnými technickými prostředky, které umožňují vytváření nákrešů, psaní, nebo možnosti promítnutí instruktážního videa. V dnešní době jsou v tomto směru možnosti takřka neomezené a limitují je zpravidla především finanční zdroje jednotek PO. Není tak výjimkou využití počítačové techniky, dataprojektorů, DVD přehrávačů a jiné moderní techniky.

Praktická příprava probíhá především v prostoru, kde parkuje požární technika – v garážích stanic a zbrojnic. Podle potřeby se však může konat i na ploše v jejich blízkosti ve venkovním prostředí, nebo může probíhat v zařízeních určených pro praktickou přípravu (zejména zkušební polygony). Předmětem praktické přípravy je především získávání zkušeností s ovládním a používáním věcných prostředků PO a dalšího vybavení jednotek, včetně funkčních zkoušek požární techniky. Do praktické přípravy lze zahrnout i taktická cvičení IZS, která prověřují připravenost a bojeschopnost jednotlivých jednotek PO. Tato cvičení však probíhají přímo v terénu, ve vytipovaných objektech, které mají jistá specifika při případném skutečném zásahu jednotek. Cvičení v těchto objektech probíhá vždy se souhlasem majitele objektu.

Fyzická příprava zpravidla zahrnuje míčové hry, požární sport a jiné sportovní disciplíny, které udržují fyzickou kondici členů a příslušníků. Technická zázemí pro tento druh přípravy, jsou rozdílná podle vybavení stanic a jejich bezprostředního okolí. Častá je přítomnost posiloven, či prostor, kde je možné fyzickou přípravu realizovat (zpevněné venkovní plochy)

3. Vliv odborné přípravy a činnosti hasiče na osobnost jedince

3.1. Rozšiřování kvalifikace hasičů

Kromě již uvedených vzdělávacích programů vstupní přípravy příslušníka a základní odborné přípravy u dobrovolných jednotek je možné doplnění dalších kurzů, kterými si hasiči rozšiřují svou kvalifikaci. V případě profesionálních hasičů je zařazení do kurzu podmíněno zařazením příslušníka v rámci HZS do některé ze služeb, které vyžadují odbornou způsobilost. Hasiči tak mají možnost v rámci svého povolání si rozšířit osobní kvalifikaci např. o osvědčení k používání motorových pil, obsluhu automobilových vysoko zdvižných plošin, osvědčení vazačů a jeřábníků HZS, nebo vůdce malého plavidla.. Zároveň však mohou získat např. osvědčení na detekci, monitorování a odběr vzorků nebezpečných chemických látek, na práci ve výškách a nad volnou hloubkou, na práce v divoké vodě, instrukci potápění, potápěčský kurz 1-3 stupně, nositele dýchací techniky, či na poskytování neodkladné zdravotnické pomoci.

3.2. Specifika zásahů

Při jednotlivých zásazích hasiči podstupují mnohá rizika, kterým se dá více či méně předcházet. I na tuto nedílnou součást zásahů pamatují předpisy, které upravují činnost hasiče. Problematika nebezpečí ohrožující hasiče při zásahu je velmi dobře zpracována ve sbírce interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra s číslem 40/2001 ve znění pozdějších předpisů – v Bojovém řádu jednotek požární ochrany. Jedná se o soubor metodických listů, který je dělený do 8 kategorií označených písmeny, ve kterém jsou rizika uvedena pod písmenem „N“.

Rizika, která hrozí zasahujícím hasičům jsou:

- 1) *nebezpečí fyzického vyčerpání;*
- 2) *nebezpečí infekce;*
- 3) *nebezpečí intoxikace;*
- 4) *nebezpečí ionizujícího záření;*
- 5) *nebezpečí opaření;*
- 6) *nebezpečí pádu;*
- 7) *nebezpečí podchlazení a omrznutí;*
- 8) *nebezpečí poleptání;*
- 9) *nebezpečí popálení;*
- 10) *nebezpečí na pozemních komunikacích;*
- 11) *nebezpečí přehřátí;*
- 12) *nebezpečí psychického vyčerpání („únavový syndrom“);*
- 13) *nebezpečí udušení;*
- 14) *nebezpečí úrazu elektrickým proudem;*
- 15) *nebezpečí utonutí;*
- 16) *nebezpečí výbuchu;*
- 17) *nebezpečí zasypání a zavalení;*
- 18) *nebezpečí zřícení konstrukcí;*
- 19) *nebezpečí ztráty orientace;*
- 20) *nebezpečí z ohrožení zvířaty;*
- 21) *nebezpečí na železnici;*
- 22) *nebezpečí výbuchu výbušných látek a pyrotechnických směsí;*

23) nebezpečí polychlorovaných bifenylů.⁸

U každého z vyjmenovaných rizik jsou rozepsané tři podkapitoly – charakteristika, předpokládaný výskyt rizika a ochrana před ním. Každý hasič by měl tyto rizika znát a postupovat při svém jedná tak, aby jim v maximální možné míře předcházel.

⁸ *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a NMV – částka 40/2001 bojový řád jednotek PO ve znění pozdějších předpisů – seznam metodických listů č.1-23*

3.3. Faktory ovlivňující záchranné práce

„Záchrana osob patří k nejnáročnějším činnostem, kterou hasiči při zásahu provádí. Tato náročnost pramení z mnoha objektivních i subjektivních skutečností“⁹.

Záchranou osob chápeme odstranění bezprostředního nebezpečí, které může ohrozit život, nebo zdraví osob. Existují dva druhy odstranění nebezpečí:

- evakuace – je činnost směřující k rychlému opuštění nebo vyklizení objektů či území při hrozícím nebezpečí bez vnější pomoci;
- záchrana – je činnost stejná, ovšem zde je z nejrůznějších příčin evakuace znemožněna a je zapotřebí pomoci vnější.

Při dopravních nehodách a požárech dochází u zachraňovaných často k emočnímu útlumu – mají strach nebo naopak jsou zlostní, propadají panice, jsou apatičtí. Dochází k tomu často pod tlakem nenadálých a traumatizujících okolností, které se udávají ve velice krátkém časovém horizontu, mnohdy jsou škody natolik fatální, že dochází k radikální změně života (úmrtí blízkých, velká materiální újma, strmý pád kariéry), která přichází ve zlomku vteřiny. Lidé často v těchto okamžicích podvědomě potlačují bolest, odmítají ošetření a negují jakoukoliv pomoc.

Dalším projevem bývá strach. Tento pud člověka se zpravidla nedá rozumově ovlivnit a zároveň může člověka silně ovládnout. Často se projevuje fyziologickými znaky – bledost, třes, mdloby, takový člověk se odevzdává osudu, ve stavu totální beznaděje.

Hasiči se však velmi často setkávají také s agresí - zejména u dopravních nehod, kdy člověk reaguje velmi přímočarým způsobem. Agrese je projevována jak slovním, tak fyzickým způsobem, kdy pod tlakem událostí poškozený jedná v afektu a později si své jednání nedokáže vysvětlit.

⁹ *Konsepky odborné přípravy jednotek požární ochrany – konsept č.1-2-01, úvod*

3.4. Možnost uplatnění příslušníků HZS po ukončení činnosti

V případech, kdy u profesionálních hasičů dojde k ukončení činnosti, např. z důvodů snižování početních stavů, nebo i z vlastního podnětu, hledá člověk, který byl doposud hasičem další uplatnění. Vzhledem k tomu, že je činnost příslušníka HZS velmi různorodá, ale úzce specializovaná, není bohužel možností mnoho. Dalším limitujícím faktorem je, že všichni hasiči musí mít středoškolské vzdělání, které je buď zaměřené „civilním“ směrem, nebo absolvované na některé ze škol zaměřené na požární ochranu. Pak se ovšem hasiči dostávají do situace, že buď mají vzdělání civilního charakteru, bez praxe v daném oboru, nebo mají vzdělání z resortu PO, se kterou hledají uplatnění v civilním sektoru. S bývalými hasiči se tak můžeme zpravidla setkat v oborech, ve kterých získali odbornou způsobilost, podle dostupných kurzů a jejich zařazení ve speciálních službách. Nacházejí uplatnění třeba u záchranných služeb první pomoci, kde uplatní zkušenosti s jízdou za použití výstražného zařízení, zkušenosti s poskytnutím pomoci, ale i s traumatickými zážitky ohrožených osob. Další uplatnění je možné třeba ve specializovaných firmách, které se zabývají požární ochranou – např. správou a revizemi požárních zařízení staveb, v podnicích, které vyrábí věcné prostředky požární ochrany, požární automobily atd. Mohou se uplatnit i jako pracovníci v lezeckých firmách, jako potápěči, instruktoři potápěčů, jeřábníci, řidiči v nákladní dopravě, technici zabývající se tlakovými lahvemi..., ale častá je i možnost vykonávání služby u profesionálních jednotek požární ochrany podniků, které jsou soukromé.

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Cíl praktické části

Praktická část práce je zaměřena na fungování speciální služby, jejíž věcné prostředky požární ochrany většina hasičů používá téměř při každém požáru – chemické služby.

Záměrem bude porovnání mezi jednotkami HZS Libereckého kraje, stanice Česká Lípa a jednotky sboru dobrovolných hasičů Stráže pod Ralskem zejména v části chemické služby, která se věnuje problematice odborné přípravy jednotek v používání izolačních dýchacích přístrojů, jejich údržbou a znovuuvedením do akceschopného stavu.

Základní představení chemické služby jsme již provedli v kapitole 2.5 v odstavci, který se věnuje výkonu služby na úseku speciálních služeb v teoretické části práce. Chemická služba se řídí vlastním předpisem – Řádem chemické služby, který vydal generální ředitel HZS ČR jako interní akt řízení dne 22.12.2006 pod č.30/2006. Řád definuje jednoznačně pojmy, úkoly, zásady a povinnosti hasičů v oblasti chemické služby.

Hlavní náplní chemické služby v organizačním řízení je především údržba provozuschopnosti prostředků chemické služby, usměrňování činnosti v JPO po odborné stránce, poskytování odborné podpory při odborné přípravě jednotek, vedení evidencí a provádění kontrol prostředků chemické služby. V operačním řízení se podílí na průzkumu nebezpečných látek, jejich označování a vytyčování oblastí s jejich výskytem na místě zásahu, na varování a evakuaci ohroženého obyvatelstva, na poskytování odborné podpory při zásahu jednotek PO v prostředí s výskytem nebezpečných látek, na dekontaminaci hasičů a prostředků požární ochrany a na provádění likvidačních a záchranných prací při mimořádných událostech.

4.1. Typy izolačních dýchacích přístrojů u porovnávaných jednotek PO

Nejčastějšími nebezpečnými látkami, se kterými se hasiči setkávají u požárů, jsou zplodiny hoření. Proti intoxikaci se využívají izolační dýchací přístroje (dále též „IDP“).

Jednotka sboru dobrovolných hasičů Stráž pod Ralskem disponuje osmi komplety dýchacích přístrojů typu Saturn S71 z nichž dva mají ocelovou tlakovou lahev o objemu 5 l, ostatní jsou 7 l. Jedná se o pracovní dýchací přístroje s podtlakovým plicním automatem, z roku 1987, které prošly generální opravou v roce 2000. Při této generální opravě byl u všech přístrojů nahrazen plechový nosič za ergonomičtější komplet z plastických hmot. Součástí oprav byla montáž nových plicních automatů, manometrů a vřapových hadic. Provedena byla také instalace obličejových masek SCOTT, z nichž je 5ks upraveno na přímé využití s držáky určenými na ochranné přilby Gallet SF a zbylé 3ks mají gumový náhlavní kříž. Tlakové lahve dýchacích přístrojů se plní tlakem 20 Mpa a mají tak v případě sedmilitrových tlakových lahví, zásobu vzduchu 1400 l a v případě pětilitrových tlakových lahví 1000 l. Množství vzduchu umožňuje hasiči strávit v nebezpečném prostředí mezi 20-100 min, resp. 14-77 min, rozptyl záleží na spotřebě vzduchu, která podléhá okolnostem námahy a běžné spotřebě každého hasiče individuálně.

Řád chemické služby ukládá hasiči povinnost hlídat si zásobu média v tlakové lahvi tak, aby mu na zpáteční cestu z místa ohrožení nebezpečnými látkami zůstal dvojnásobek média, které spotřeboval na cestu z bezpečí k místu ohrožení.

Jednotka má veškeré dýchací přístroje umístěné ve vozidlech, připravené k okamžitému použití. Jeden komplet s 5 l tlakovou lahví je připravený pro velitele družstva k případnému průzkumu ve velitelském vozidle. Další komplet s 5 l tlakovou lahví pro velitele družstva, čtyři komplety se 7 l tlakovou lahví pro hasiče, se nachází v opěradlech ve vozidle určeném pro první výjezd. Poslední dva komplety, se 7 l tlakovou lahví, jsou umístěné ve velkokapacitní cisterně určené pro výjezd druhého družstva (družstvo o zmenšeném početním stavu). Jednotka bohužel nedisponuje ani jedním dýchacím přístrojem, který by umožnil vyvedení ohrožených osob z místa události, pomocí přetlakové vyváděcí masky.

Jednotka hasičského záchranného sboru Libereckého kraje, stanice Česká Lípa má k dispozici dýchacích přístrojů více. Disponuje celkem 51 dýchacími přístroji typu Dräger PA 94 + Basic a PSS 90, ke kterým mají 97 kompozitových tlakových lahví a 3 ocelové tlakové lahve o objemu 6,5-6,8 l. Jedná se o přetlakové pracovní dýchací přístroje, které používají několik druhů masek – Panorama nova P-N/S, P-N/P, P-N/S se šroubením a Panorama futura. Oproti dobrovolné jednotce zde mají k dispozici též vyváděcí masky a kukly. Tlakové lahve, které jednotka používá, jsou plněné na přetlak 30 Mpa, mají tedy zásobu vzduchu 1950-2040 l. Dýchací přístroje jsou rozmístěné ve vozidlech následujícím způsobem:

- 1x ve velitelském vozidle;
- 6x ve vozidle určeném pro první výjezd (k tomu 7x náhradní maska, 3x náhradní tl. Lahev, 2x vyváděcí maska a 4x vyváděcí kukla);
- 4x ve vozidle určeném pro druhý výjezd;
- 4x ve dvou vozidlech určených pro zálohu;
- 4x v technickém vozidle;
- 2x ve vozidle s žebříkovou nástavbou;
- 2x ve vozidle vysokozdvížné plošiny.

Ostatní dýchací přístroje jsou uloženy v provozních prostorách chemické služby ve skladu prostředků chemické služby, připravené k okamžitému použití (obr.1 a obr.2).

Obr. 1: Uložení obličejových masek připravených k okamžitému použití – HZS Česká Lípa

Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 2: Uložení tlakových lahví připravených k okamžitému použití – HZS Česká Lípa

Zdroj: fotogalerie autora

4.2. Údržba a příprava IDP k dalšímu použití

Řád chemické služby určuje, že každá jednotka PO, která má k dispozici izolační dýchací přístroje a provádí jejich údržbu, zřizuje pro tyto účely provozní prostory.

Jednotka sboru dobrovolných hasičů ve Stráži pod Ralskem má pro tyto účely vyčleněnou v rámci hasičské zbrojnice jednu místnost (obr.3), kde technik chemické služby provádí rozebírání částí dýchacích přístrojů za účelem očisty a obnovy do akceschopného stavu. Dále technik využívá pro potřeby chemické služby společnou umývárnu a sušicí skříň (obr.4). Technik této jednotky provádí pouze operace, které mu umožňuje návod k obsluze dýchacích přístrojů. V žádném případě neprovádí jakékoliv seřizovací práce, revize, ani plnění tlakových lahví. Pro zajištění těchto činností, jsou převáženy dýchací přístroje, nebo tlakové lahve na stanici Báňské záchranné služby v Hamru na Jezeře (dále též „BZS“). Zde má zřizovatel jednotky trvalou objednávku na poskytování těchto služeb. Každý dýchací přístroj je na stanici BZS v Hamru na Jezeře podroben jednou ročně kontrole provozuschopnosti a seřízení a jednou za 5 let je provedena tlaková zkouška tlakových lahví. O těchto kontrolách a zkouškách se vede u každého dýchacího přístroje evidence, kterou technik chemické služby vede v patrnosti a podle níž zajišťuje provedení kontrol a zkoušek. Plnění tlakových lahví vzduchem je v rámci této spolupráce prováděno podle potřeby jednotky.

Technik chemické služby tedy provádí po použití u dýchacích přístrojů pouze demontáž tlakových lahví, u kterých zajistí opětovné naplnění vzduchem, demontáž obličejových masek a vrapových hadic, které důkladně vymyje a vydesinfikuje. Po umytí je umístí do sušícího zařízení. U nosičů provede očistu, uvolnění veškerých popruhů a vizuální kontrolu manometru a plicního automatu. Po naplnění tlakových lahví provede u všech použitých dýchacích přístrojů zpětnou montáž všech komponentů – vrapové hadice, obličejové masky a tlakové lahve. Provede vizuální kontrolu nepoškození masky a vrapové hadice a funkční kontrolu dotažení všech spojů, správného tlaku vzduchu, funkčnosti plicní automatiky, manometru a signalizačního akustického zařízení minimálního tlaku. Poté provede instalaci dýchacího přístroje zpět do vozidla. V případě nočních výjezdů se často stává, že znovuuvedení dýchacích přístrojů do akceschopného stavu je prováděno až následující den. V těchto případech se doplňují stavy dýchacích přístrojů z vozidel tak, aby byl co nejvíce doplněn stav vozidla

určeného pro výjezd prvního družstva, poté vozidla pro výjezd druhého družstva a nakonec vozidlo velitelské.

Obr. 3: místnost se zázemím technika CHS – JSDH Stráž p.R.

Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 4: sušící skříň pro společné využití jednotky i pro CHS – JSDH Stráž.p.R.

Zdroj: fotogalerie autora

U jednotky profesionální je zázemí vzhledem k množství dýchací techniky výrazně na lepší úrovni. Technik má k dispozici prostory, které se skládají z místnosti určené pro plnění tlakových lahví (obr.5), kde je umístěn kompresor umožňující plnění dvou tlakových lahví najednou a místnosti mokré dílny (obr.6), kde je umístěn mycí pult, sušící stojan a sušící skříň určená pouze pro účely chemické služby. Dále zázemí tvoří kancelář a sklad chemické služby, na které navazuje mechanická dílna s prostorným pracovním stolem, kde probíhají demontáže, montáže a funkční zkoušky dýchacích přístrojů. Údržba a znovuuvedení do akceschopného stavu probíhá téměř stejným způsobem jako u jednotky dobrovolné, ovšem v tomto případě se po každém složení dýchacího přístroje provede funkční zkouška plicní automatiky a seřízení pomocí určených přístrojů, vč. měření nepoškozenosti vzduchového vedení pomocí podtlakového měření (obr.7). Vzhledem k početnému stavu dýchacích přístrojů u profesionální jednotky dochází k úplnému doplnění bezprostředně po návratu družstva na stanici a použité dýchací přístroje se po jejich desinfekci a údržbě ukládají do skladu chemické služby.

Obr. 5: místnost pro plnění tlakových lahví – HZS Česká Lípa

Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 6: mokrá dílna se sušícím zařízením (uprostřed) – HZS Česká Lípa

Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 7: měřicí přístroj pro podtlakovou kontrolu masky a vrapové hadice - HZS Česká Lípa

Zdroj: fotogalerie autora

V případě větších požárů, kde dochází k většímu využití dýchacích přístrojů zasahujících hasičů, může velitel zásahu povolát týlový kontejner chemické služby (obr.8), který je k dispozici na stanici HZS Libereckého kraje v Liberci. Součástí kontejneru je elektrocentrála, kompresor k plnění tlakových lahví, náhradní tlakové lahve a masky připravené k okamžitému použití a další vybavení věcnými prostředky chemické služby.

Obr. 8: Použití kontejneru chemické služby HZS Liberec při požáru hotelu „U Salvátora“ v Jablonném v Podještědí

Zdroj: fotogalerie autora

4.3. Pravidelný výcvik hasičů – nositelů dýchací techniky

Řád chemické služby určuje každému hasiči, který je nositelem dýchací techniky, povinnost použít v rámci zásahu, nebo odborné přípravy vzduchový dýchací přístroj alespoň jednou za 3 měsíce. Dále ukládá jednou za rok absolvovat výcvik v polygonu nebo v prostorách simulujících reálné podmínky zásahu.

Jednotka sboru dobrovolných hasičů Stráž pod Ralskem pro tyto účely využívá zkušebního polygonu Báňské záchranné služby v Hamru na Jezeře. Před výcvikem technik chemické služby ověří platnost zdravotních prohlídek účastníků výcviku, které nesmí být starší 12ti měsíců. Samotný výcvik začíná v předsáli polygonu, kde se jednotka shromáždí a technik chemické služby ověří znalosti hasičů o určení, druhu a typu dýchacího přístroje. Dále jsou prověřovány povinnosti nositele dýchací techniky. Následně je vyzván některý z hasičů, aby demonstroval na dýchacím přístroji provedení kontroly před použitím dýchacího přístroje. Tato kontrola se skládá především z fyzické kontroly dotažení spojů na upevnění tlakové lahve, plicní automatiky, vrapové hadice a masky. Vizuální kontrola se týká neporušenosti vrapové hadice, obličejové masky a manometru. Poté otevře vzduchový ventil, zkontroluje tlak vzduchu v tlakové lahvi, lahev uzavře a postupným odpouštěním zbytného tlaku z plicní automatiky zkontroluje funkčnost signalizačního akustického zařízení minimálního tlaku. Následně otevře opět vzduchový ventil a dýchací přístroj je připraven k použití.

Po provedení kontrol, technik provede demonstraci správného způsobu nošení dýchacího přístroje, jeho fixaci na zádech hasiče a vyzve ostatní členy jednotky k provedení kontroly před použitím dýchacího přístroje.

Dále členy jednotky seznámí s průběhem výcviku v polygonu a rozdělí je do skupin, ve kterých určí velitele skupiny.

Polygon na stanici Báňské záchranné služby v Hamru na Jezeře je určen především pro výcvik báňských záchranářů, proto je tematicky zaměřen spíše na důlní zařízení a jsou zde imitovány podmínky částečných závalů v dolech. Polygon však lze velmi dobře využít i na výcvik hasičských jednotek. Nechybí zde mnoho překážek, příkrých nakloněných rovin, celé jedno patro je se sníženou výškou (cca 1,6m) a časté kratší, či delší průlezy, kde jsou hasiči nuceni prolézat po kolenou, či se plazit dopředu. K dispozici je též oblíbený průlez potrubím o průměru 60 cm a délce 6 m, či výstup po

žebřících členěný na jednotlivá důlní podlaží. Polygon je členěný na několik samostatných celků, mezi nimiž lze operativně měnit trasu, zároveň je možné navodit podmínky podobné zásahu - zatemnit polygon, využít zadýmení a tím věrně simulovat podmínky v zakouřeném objektu. Výcvik v tomto polygonu probíhá za podmínek, které pokud možno co nejvíce imitují skutečný zásah. Hasiči, kteří se výcviku účastní, jsou vybaveni zásahovým oděvem, obuví, přilbou a rukavicemi, které běžně používají při zásazích. Při zatemnění, nebo zadýmení hasiči využívají osobních svítilen. Technik chemické služby volí trasu takovým způsobem, aby účastníci využili zásobu vzduchu v dýchacím přístroji až do spuštění signálu upozorňujícího na minimální tlak. Po ukončení výcviku účastníci vyplní presenční listinu, kterou technik přikládá do dokumentace chemické služby.

Obr. 9: polygon BZS Hamr na Jezeře

Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 10: výstup ze 6m průlezu na podlaží se sníženou výškou BZS Hamr na Jezeře

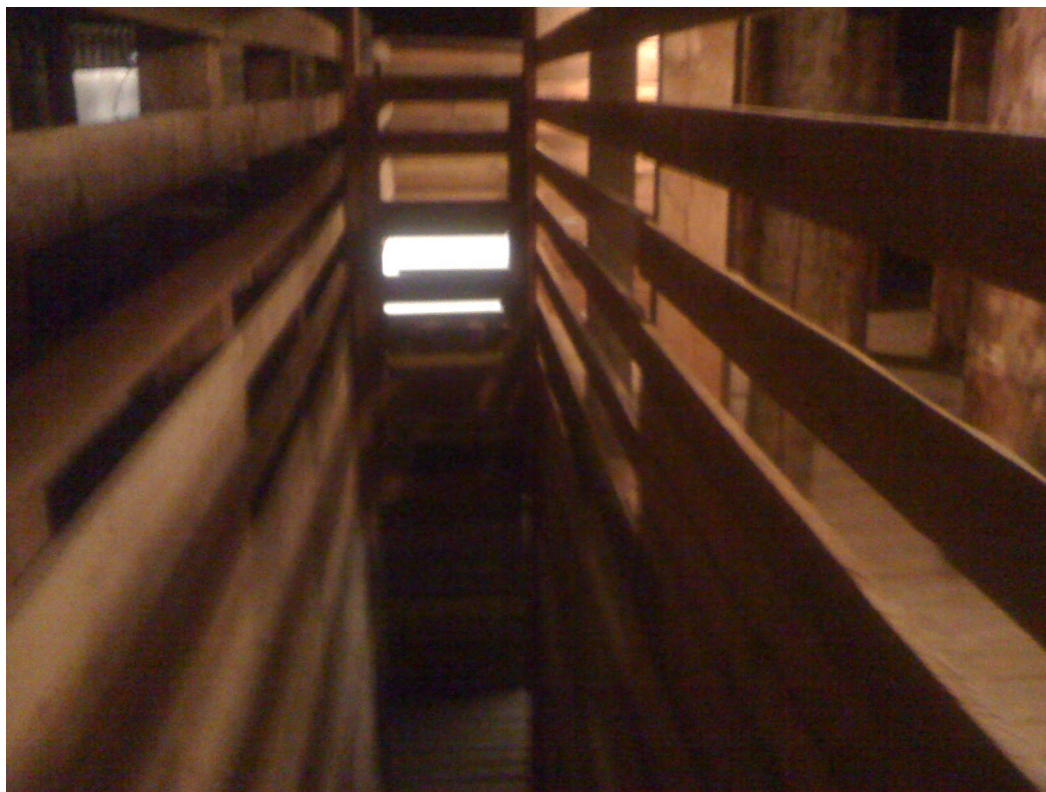
Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 11: polygon BZS Hamr na Jezeře

Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 12: polygon BZS Hamr na Jezeře

Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 13: polygon BZS Hamr na Jezeře

Zdroj: fotogalerie autora

Profesionální jednotka požární ochrany HZS Libereckého kraje, stanice Česká Lípa využívá pro výcvik nositelů dýchací techniky polygon v Jablonci nad Nisou. Hasiči se výcviku v polygonu musí bezpodmínečně účastnit, to jim ukládá výše zmíněná povinnost ukotvená v řádu chemické služby. Výcvik hasičů v tomto případě probíhá mimo dobu, po kterou vykonávají službu na stanici. Osnova průběhu výcviku je velmi podobná tomu, který absolvuje jednotka dobrovolná. Hasiči při průběhu výcviku taktéž využívají veškeré ochranné pomůcky, které jsou předepsané i pro zásahy – zásahový oděv, obuv, přilbu a rukavice.

Výcvik samotný začíná převzetím dýchacího přístroje, na kterém uživatel provede kontrolu před použitím dýchacího přístroje. Poté hasiči, již s nasazeným a fungujícím dýchacím přístrojem, vždy ve dvojicích začínají plnit úkoly. Nejprve je čeká zátěžová zkouška v podobě ujetí 2 km na rotopedu s maximální obtížností, dále 60x zvednout předepsané závaží. Ihned po ukončení této zkoušky postupují do druhé fáze výcviku, kdy vstupují do zadýmeného prostoru polygonu. Ten je tvořen modulovým klecovým systémem, který umožňuje libovolné sestavení trasy a imituje podmínky při reálném zásahu. V takto sestavené trase má první dvojice za úkol sestavit nezavodněné hadicové vedení celou trasou, druhá dvojice toto vedení následně sklízí. Další možností je úkol vyhledání figuríny a její transport stejnou cestou zpět do bezpečí. Vybavení polygonu umožňuje využití dalších prostředků navozující reálnost stresového zatížení hasiče při reálném zásahu v hořícím objektu. Zejména se jedná o zábleskové zařízení a výkonné reproduktory, kterými je možné imitovat křik ohrožených osob, popřípadě jiné zvukové efekty. Na konci každé trasy se zpravidla umísťuje modul imitující bytovou jednotku, ve které mají hasiči za úkol najít hlavní uzávěr vody, plynu a elektrické energie. Další zvláštností oproti výcviku dobrovolné jednotky je individuální měření spotřeby vzduchu každého hasiče.

Obr. 14: Drátěné boxy modulového systému polygonu HZS Jablonec n.N.

Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 15: velín polygonu HZS Jablonec n.N.

Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 16: koncový díl polygonu s uzávěrem vody, plynu a figurínou – HZS Jablonec n. N.

Zdroj: fotogalerie autora

Obr. 17: koncový díl polygonu s hlavním vypínačem el.energie

Zdroj: fotogalerie autora

ZÁVĚR

Téma této bakalářské práce je „Profesní vzdělávání příslušníků HZS ČR a JSDHO“. Práce se skládá ze dvou hlavních částí – teoretické a praktické. Veškeré kapitoly teoretické části vycházejí z odborné literatury, zejména předpisů, které se věnují problematice činnosti hasičských jednotek a hasičů.

Teoretická část má 3 kapitoly. V první kapitole „Hasičská činnost – kdo je hasič“ definuji základní přehled o tom, kdo je hasičem a dále tento okruh omezují pro účely této práce.

V druhé kapitole „Legislativní vymezení činnosti“, která je základem celé práce, se úzce věnujeme problematice zřizování a členění jednotek požární ochrany, dále problematice činností, které určuje platná legislativa na úseku požární ochrany, nastiňujeme podmínky, za kterých jednotlivé jednotky fungují a vykonávají své činnosti. V dalších částech této kapitoly popisujeme porovnání jednotlivých systémů a druhů vzdělávání u porovnávaných jednotek a zejména jejich časové dotaci. Poslední dvě části druhé kapitoly jsou spíše okrajové a zaměřujeme se v nich zejména na činnosti a úkoly, které předpisy ukládají hasičům při zásahu a technickému zázemí pro pravidelná školení jednotek.

Ve třetí kapitole se věnujeme dopadům výkonu profese hasiče na hasiče samotného. Zabývá se jejich osobnostním rozvojem, a poukazuje na nebezpečí, které často zasahující hasiče potkává. V poslední části kapitoly přibližujeme problém s možným uplatněním profesionálních hasičů po ukončení služebního poměru.

Praktická část práce je zaměřena na organizaci a výkon na úseku jedné ze speciálních služeb – chemické služby při využívání izolačních dýchacích přístrojů. Porovnává výsledky poznatků z osobních prohlídek zázemí a vybavenosti dvou jednotek pro údržbu a obnovu akceschopnosti dýchací techniky. V poslední části se bakalářské práce se věnujeme porovnání praktického výcviku nositelů dýchací techniky ve dvou různých polygonech, které využívají jednotky požární ochrany v Libereckém kraji.

Cílem porovnávání zmiňovaných jednotek v bakalářské práci bylo ozřejmit rozdíly mezi profesním vzděláváním a praktickým výcvikem obou jednotek, které prezentují jednu ze složek integrovaného záchranného systému.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Konspiky odborné přípravy jednotek požární ochrany – konsept č.1-2-01.

Narizení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a NMV – částka 40/2001 Bojový řád jednotek PO, ve znění pozdějších předpisů.

Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a NMV - částka 36/2003 pokyn GR HZS ČR a NMV k provádění odborné přípravy a odborné způsobilosti členů jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků, ve znění pozdějších předpisů.

Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a NMV – částka 30/2006 Řád chemické služby, ve znění pozdějších předpisů.

Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR – částka 50/2009 Pokyn generálního ředitele HZS ČR, kterým se stanovují znalostní normy hasičů.

Stanovy Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Klatovy: 3.7.2005, v platném znění.

Vyhláška č.247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č.133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č.238/2000 Sb. o hasičském záchranném sboru, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č.361/2003 Sb. O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

Hasičský záchranný sbor ČR [online]. Praha: 2010 [cit. 2011-12-30]. Dostupný na WWW: <www.hzscr.cz>

Odborné učiliště Požární ochrany Brno [online]. Brno : 2012 , [cit. 2012-05-10]. Dostupný na WWW: <www.oupobm.cz>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

OBR. 1: ULOŽENÍ OBLIČEJOVÝCH MASEK PŘIPRAVENÝCH K OKAMŽITÉMU POUŽITÍ – HZS ČESKÁ LÍPA.....	49
OBR. 2: ULOŽENÍ TLAKOVÝCH LAHVÍ PŘIPRAVENÝCH K OKAMŽITÉMU POUŽITÍ – HZS ČESKÁ LÍPA.....	49
OBR. 3: MÍSTNOST SE ZÁZEMÍM TECHNIKA CHS – JSDH STRÁŽ P.R.	51
OBR. 4: SUŠÍCÍ SKŘÍŇ PRO SPOLEČNÉ VYUŽITÍ JEDNOTKY I PRO CHS – JSDH STRÁŽ.P.R.	52
OBR. 5: MÍSTNOST PRO PLNĚNÍ TLAKOVÝCH LAHVÍ – HZS ČESKÁ LÍPA	53
OBR. 6: MOKRÁ DÍLNA SE SUŠÍCÍM ZAŘÍZENÍM (UPROSTŘED) – HZS ČESKÁ LÍPA	54
OBR. 7: MĚŘÍCÍ PŘÍSTROJ PRO PODTLAKOVOU KONTROLU MASKY A VRAPOVÉ HADICE - HZS ČESKÁ LÍPA	54
OBR. 8: POUŽITÍ KONTEJNERU CHEMICKÉ SLUŽBY HZS LIBEREC PŘI POŽÁRU HOTELU „U SALVÁTORA“ V JABLONNÉM V PODJEŠTĚDÍ.....	55
OBR. 9: POLYGON BZS HAMR NA JEZEŘE	57
OBR. 10: VÝSTUP ZE 6M PRŮLEZU NA PODLAŽÍ SE SNÍŽENOU VÝŠKOU BZS HAMR NA JEZEŘE.....	58
OBR. 11: POLYGON BZS HAMR NA JEZEŘE	58
OBR. 12: POLYGON BZS HAMR NA JEZEŘE	59
OBR. 13: POLYGON BZS HAMR NA JEZEŘE	59
OBR. 14: DRÁTĚNÉ BOXY MODULOVÉHO SYSTÉMU POLYGONU HZS JABLONEC N.N.	61
OBR. 15: VELÍN POLYGONU HZS JABLONEC N.N.....	61
OBR. 16: KONCOVÝ DÍL POLYGONU S UZÁVĚREM VODY, PLYNU A FIGURÍNOU – HZS JABLONEC N. N.....	62
OBR. 17: KONCOVÝ DÍL POLYGONU S HLAVNÍM VYPÍNAČEM EL.ENERGIE	63

Seznam tabulek

TAB. 1: PŘEHLED ČASOVÉ DOTACE MODULU I.....	31
TAB. 2: PŘEHLED ČASOVÉ DOTACE MODULU II	32
TAB. 3: PŘEHLED ČASOVÉ DOTACE MODULU III - IZS.....	33
TAB. 4: PŘEHLED ČASOVÉ DOTACE MODULU III - KIS	34
TAB. 5: PŘEHLED ČASOVÉ DOTACE MODULU III - OŘ	34
TAB. 6: PŘEHLED ČASOVÉ DOTACE MODULU III - PRE	35
TAB. 7: PŘEHLED ČASOVÉ DOTACE MODULU III – OOB A KŘ	35
TAB. 8: PŘEHLED ČASOVÉ DOTACE MODULU III - ADMIN	36

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – DENNÍ ŘÁD JEDNOTEK HZS LK	I
PŘÍLOHA B – MĚSÍČNÍ PLÁN ODBORNÉ PŘÍPRAVY PŘÍSLUŠNÍKŮ JEDNOTEK HZS LK – BŘEZEN 2012	III

PŘÍLOHY

Příloha A – Denní řád jednotek HZS LK

Denní řád jednotek HZS LK Rozvrh činností 24 hod. směny.

1. Rozvrh činností 24 hod. směny

Čas	Počet hodin	Činnost
07:00		Předání a převzetí směny
07:00 – 08:00	01:00	Kontrola mobilní požární techniky a věcných prostředků PO určených pro operační řízení, zkoušky RDST, kontrola stavu objektu stanice, seznámení s denní činností, příprava na plánovanou činnost ve směně
08:00 – 11:30	03:30	Dopolední zaměstnání (odborná příprava, hospodářské práce, zkoušky a údržba mobilní požární techniky a věcných prostředků PO, údržba osobní výstroje a výzbroje apod.)
11:30 – 12:30	01:00	Služební pohotovost ^{10/}
12:30 – 15:30	03:00	Odpolední zaměstnání (odborná příprava, hospodářské práce, zkoušky a údržba mobilní požární techniky a věcných prostředků PO, údržba osobní výstroje a výzbroje apod.)
15:30 – 17:30	02:00	Odpolední zaměstnání (fyzická příprava - nácvik testů tělesné zdatnosti, požární sport, doplňkové sporty) ^{11/}
17:30 – 18:00	00:30	Služební pohotovost ^{1/}
18:00 – 20:00	02:00	Večerní zaměstnání (zkoušky a údržba mobilní požární techniky a věcných prostředků PO, údržba osobní výstroje a výzbroje,

^{10/} Dojde-li z důvodů uvedených v odstavci 3. k přerušení služební pohotovosti plánované v tomto časovém úseku, je zbývající část této služební pohotovosti čerpána ihned po ukončení uvedených neodkladných úkolů.

^{2/} Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 58/2008 ze dne 30.12.2008, kterým se stanovují požadavky na tělesnou zdatnost občana při přijímání do služebního poměru příslušníka Hasičského záchranného sboru České republiky a na tělesnou zdatnost příslušníka Hasičského záchranného sboru České republiky pro výkon služby na služebním místě, na které má být ustanoven a organizace zkoušek tělesné zdatnosti a tělesné přípravy

		samostudium, úklid, rezerva velitele)
20:00 – 20:30	00:30	Služební pohotovost ^{1/}
20:30 – 24:00	03:30	Večerní zaměstnání (údržba osobní výstroje a výzbroje, samostudium, úklid, příprava na ranní předání pracovišť a techniky, rezerva velitele)
24:00 – 06:00	06:00	Služební pohotovost ^{1/}
06:00 – 07:00	01:00	Příprava k předání mobilní požární techniky a věcných prostředků PO určených pro operační řízení, úklid stanice.

2. Rozvrh činností 24 hod. směny je závazný pro všechny příslušníky HZS Libereckého kraje.
3. Operativní změny v rozvrhu činností 24 hod. směny může provést pouze velitel stanice, v jeho nepřítomnosti sloužící velitel čety na stanici typu „C“ popř. sloužící velitel družstva na stanici typu „P“, a to pouze z důvodu výjezdu jednotky v rámci operačního řízení popř. v organizačním řízení z důvodu plnění neodkladných služebních úkolů.
4. Za dodržování denního řádu odpovídají ve své působnosti všichni příslušníci s velitelskou pravomocí.
5. Konkrétní obsah jednotlivých činností 24 hod. směny je předkládán velitelem čety (družstva) příslušnému veliteli stanice ke schválení zpravidla v průběhu vlastní předcházející směny a to nejpozději 1 hod. před ukončením doby výkonu služby velitele příslušné stanice.
6. Příslušníci budou s konkrétním obsahem činností směny na daný den seznámeni v době od 7.40 – 8.00 hodin velitelem čety (družstva) na místě určeném pokynem příslušného ředitele územního odboru.
7. V případě provádění fyzické přípravy v zařízeních jiných subjektů je s přihlédnutím k ekonomické výhodnosti nabízených smluvních podmínek možno provádění fyzické přípravy v časovém rozvrhu směny přesunout do jiného časového úseku.
8. Přesun provádění fyzické přípravy v časovém rozvrhu směny je možné provést pouze na základě pokynu příslušného ředitele územního odboru.

Příloha B – Měsíční plán odborné přípravy příslušníků jednotek HZS LK – březen 2012

Měsíční plán odborné přípravy příslušníků jednotek HZS LK na rok 2012

Plán odborné přípravy HZS LK na měsíc březen

Datum	Hod	Zaměření	Literatura	Oddělení	Forma	Provede	Místo	Účast
1	2	Signály - navádění vrtulníku - letecké techniky	Konspekt 1-3-03 + prezentace	celá jednotka	T+P	VČ, VD	prostory PS	směna
	4	Signály - plnění letounu a závěsného vaku vrtulníku	Konspekt 1-3-03 + prezentace	celá jednotka	T+P	VČ, VD	prostory PS	směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GR HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
2-4	5	Pravidelná odborná příprava pro práci na vodě a zamrzlých hladinách	Pokyn GR HZS ČR 3/1012	celá jednotka	T+P	VČ, VD	Učebna, vodní plocha	směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GR HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
5	1	Místopis hasebního obvodu	Mapy, internet, OPIS	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	2	Prostředky pro detekci plynů a NL	Návody na použití	celá jednotka	T+P	hasič technik	učebna	směna
6-8	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GR HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
	4	Odhad sil a prostředků Úkoly hasiče na místě zásahu	Konspekt OP JPO č. 1-1-11 BŘJPO O/6 až O/9, Ř/6 + prezent., Vyhláška č.247/2001 Sb. § 25	celá jednotka celá jednotka	T T	VČ, VD VČ, VD	učebna učebna	směna směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GR HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
	6/4	Výcvik lezců – téma č. 3	Metodika MV GR HZS ČR LS, práce ve výškách	celá jednotka lezci	T+P	instruktor LS/D	prostory PS	směna lezci
9-11	4	DN na pozemních komunikacích	BŘJPO D/1 až D/4	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GR HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
	1	Místopis hasebního obvodu	Mapy, internet, OPIS	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	1	OP dle Pokynu ředitele HZS LK č. 1/2011	Návody, metodické pokyny, ČR, BŘ JPO, atd.....	celá jednotka	T+P	VČ, VD	prostory PS	směna
12	1	Prostředky pro detekci plynů a NL	Návody na použití	celá jednotka	T+P	hasič technik	učebna	směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GR HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
13-15	2	Úkoly hasiče na místě zásahu	Prokazatelné přezkoušení	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	2	Signály I.	Pomůcka velitele JPO	celá jednotka	T+P	VČ, VD	učebna	směna
	2	Metody zdolávání požárů jedlých tuků a olejů třídy F	Konspekt JPO 2-05	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GR HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
16-18	2	Značky DZP	Konspekt JPO 1-1-06 + Metodický návod k vypracování DZP - Hanuška	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	2	Dálková doprava vody	Pomůcka velitele JPO	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GR HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
	1	Místopis hasebního obvodu	Mapy, internet, OPIS	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	1	OP dle Pokynu ředitele HZS LK č. 1/2011	Návody, metodické pokyny, ČR, BŘ JPO, atd.....	celá jednotka	T+P	VČ, VD	prostory PS	směna
19	1	Prostředky pro detekci plynů a NL	Návody na použití	celá jednotka	T+P	hasič technik	učebna	směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GR HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna

20-22	2	Kontrola VDP před použitím NL - Kemler kód	Konspekt 3-1-01 + prezentace	celá jednotka	T+P	hasič technik	učebna	směna
	1	NL - R - věty/S - věty	Pomůcka velitele JPO	celá jednotka	T	hasič technik	učebna	směna
	1	NL - Tlakové láhve	Pomůcka velitele JPO	celá jednotka	T	hasič technik	učebna	směna
	1	NL - ovládání zásahového dozimetru URAD 115	Pomůcka velitele JPO	celá jednotka	T	hasič technik	učebna	směna
	2 6/4	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA Výcvik lezců – téma č. 3	Pokyn GŘ HZS ČR č.70/2008 Metodika MV GŘ HZS ČR LS, práce ve výškách	celá jednotka lezci	F T+P	VČ, VD instruktor LS/D	sportoviště prostory PS	směna lezci
23-25	2	Objektová evakuace	BŘJPO ML 5/Ob	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	2	Plošná evakuace	BŘJPO ML 6/Ob	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GŘ HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
	1	Místopis hasebního obvodu	Mapy, internet, OPIS	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
26	1	Prostředky pro detekci plynů a NL	Návody na použití	celá jednotka	T+P	hasič technik	učebna	směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GŘ HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
27-29	2	Kontrola VDP před použitím	Prokazatelné přezkoušení	celá jednotka	T+P	hasič technik	prostory PS	směna
	2	Provádění detekce výbušných plynů a par	Návody k detektorům	celá jednotka	T+P	hasič technik	prostory PS	směna
	2	NL - výstražné symboly, bezpečnostní značky chemických látek a přípravků	Pomůcka velitele JPO	celá jednotka	T	hasič technik	učebna	směna
29-30-31	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GŘ HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
	4	Komunikace v jednotce PO, údržba radiokomunikačních prostředků, péče o akumulátory	Řád analogové sítě, návody k RDST	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
	2	Všeobecná fyzická příprava, nácvik PS, TFA	Pokyn GŘ HZS ČR č.70/2008	celá jednotka	F	VČ, VD	sportoviště	směna
	1	Místopis hasebního obvodu <i>–nejprve teorie nad mapovými podklady, potom praktická jízda sídlíště ŠPIČÁK se zaměřením na vizuální kontrolu hydrantů (jejich umístění), průjezdnost ulic (jejich případná jednosměrnost), názvy ulic, důležité objekty (např. školy) apod.</i> Družstvo AGRO, ČL agrolaboratoře Děčinská 2740, Česká Lípa (zdroje požární vody - venkovní vnitřní, uzávěry médií, dispoziční řešení, přístupové cesty), (šanon a)	Mapy, internet, OPIS	celá jednotka	T	VČ, VD	učebna	směna
1	OP dle Pokynu ředitele HZS LK č. 1/2011	Návody, metodické pokyny, ČR, BŘ JPO, atd.....	celá jednotka	T+P	VČ, VD	prostory PS	směna	

Datum: zvlášť pondělí, úterý až čtvrtek, pátek až neděle

Hodin: počet hodin školení

Zaměření: podrobný název probíraného tématu, **pro téma označené kurzívou zpracuje příslušná PS prezentaci**

Literatura: z uvedené literatury bude školeni a budou zpracovány kontrolní otázky, **pro téma označené kurzívou zpracuje příslušná PS prezentaci**

Oddělení: represe, prevence, CHTS, strojní služba,...

Forma: praktický výcvik P, teoretická příprava T, fyzická příprava F

Provede: kdo provede odbornou přípravu (VČ, VD, hasič-technik, směnový garážmistr,...), případně samostudium

Místo: upřesnění místa konání odborné přípravy (učebna, dvůr, garáže, hasební obvod, sportoviště = tělocvična, posilovna, hřiště...)

Účast: kdo se odborné přípravy zúčastní (VČ, VD, CHTS, strojníci, směna – tj. všichni příslušníci čety, popř. družstva zařazení do výkonu služby v jednotce)

Výcvik lezců: Téma č. 3 - Používaný materiál, jeho pevnost a zkoušky. Základy první pomoci, výstup po laně, slaňování za ztížených podmínek v dýchací technice. Záchrané práce v zamořeném prostředí.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Milan Schlauch

Obor: Vzdělávání dospělých

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Profesní vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky a jednotek sboru dobrovolných hasičů

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 58

Celkový počet stran příloh: 5

Počet titulů české literatury a pramenů: 12

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 2

Vedoucí práce: Doc. JUDr. Zdeněk Brynda CSc.